Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs

8 september 2014

Inhoud

1	**Opbouw van het stelsel**		**6**
2	**Instellingstoets kwaliteitszorg**		**8**
	2.1	Opzet	8
	2.2	Beoordelingskader voor de instellingstoets kwaliteitszorg	9
	2.3	Samenstelling van de auditcommissie	10
	2.4	Beoordelingsproces	11
	2.4.1	*Bestuurlijk overleg*	11
	2.4.2	*Accreditatieportret*	11
	2.4.3	*Kritische reflectie*	11
	2.4.4	*Locatiebezoek*	12
	2.4.5	*Beoordelingsprocedure binnen de auditcommissie*	13
	2.4.6	*Adviesrapport*	14
	2.5	NVAO-besluitvorming	14
3	**Beperkte opleidingsbeoordeling (accreditatie)**		**16**
	3.1	Opzet	16
	3.2	Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling	17
	3.3	Samenstelling van het visitatiepanel	18
	3.3.1	*Visitatiegroepen*	18
	3.4	Beoordelingsproces	18
	3.4.1	*Kritische reflectie*	18
	3.4.2	*Gerealiseerd eindniveau*	19
	3.4.3	*Locatiebezoek*	19
	3.4.4	*Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel*	20
	3.4.5	*Beoordelingsrapport*	20
	3.5	NVAO-besluitvorming	21
4	**Uitgebreide opleidingsbeoordeling (accreditatie)**		**22**
	4.1	Opzet	22
	4.2	Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling	23
	4.3	Samenstelling van het visitatiepanel	25
	4.3.1	*Visitatiegroepen*	25
	4.4	Beoordelingsproces	25
	4.4.1	*Kritische reflectie*	25
	4.4.2	*Gerealiseerd eindniveau*	26
	4.4.3	*Locatiebezoek*	26
	4.4.4	*Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel*	27
	4.4.5	*Beoordelingsrapport*	27
	4.5	NVAO-besluitvorming	28
5	**Beperkte Toets Nieuwe Opleiding (TNO)**		**29**
	5.1	Opzet	29
	5.2	Beoordelingskader voor de beperkte TNO	30
	5.3	Samenstelling van het visitatiepanel	31

	5.4	Beoordelingsproces	31
	5.4.1	*Informatiedossier*	31
	5.4.2	*Gerealiseerd eindniveau*	32
	5.4.3	*Locatiebezoek*	32
	5.4.4	*Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel*	33
	5.4.5	*Adviesrapport*	33
	5.5	NVAO-besluitvorming	34
6	**Uitgebreide Toets Nieuwe Opleiding (TNO)**		**35**
	6.1	Opzet	35
	6.2	Beoordelingskader voor de uitgebreide TNO	36
	6.3	Samenstelling van het visitatiepanel	38
	6.4	Beoordelingsproces	39
	6.4.1	*Informatiedossier*	39
	6.4.2	*Gerealiseerd eindniveau*	39
	6.4.3	*Locatiebezoek*	39
	6.4.4	*Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel*	40
	6.4.5	*Adviesrapport*	40
	6.5	NVAO-besluitvorming	41
7	**Bijzondere kenmerken**		**43**
	7.1	Achtergrond	43
	7.2	Criteria voor een bijzonder kenmerk	43
8	**Verplichte documentatie**		**45**
	8.1	Instellingstoets kwaliteitszorg	45
	8.1.1	*Basisgegevens over de instelling*	45
	8.1.2	*Verplichte bijlagen bij de kritische reflectie*	45
	8.1.3	*Documenten ter inzage tijdens de bezoeken*	45
	8.2	Accreditatie	46
	8.2.1	*Basisgegevens over de opleiding*	46
	8.2.2	*Verplichte bijlagen bij de kritische reflectie*	46
	8.2.3	*Documenten ter inzage tijdens het bezoek ten behoeve van de beperkte opleidingsbeoordeling*	47
	8.2.4	*Documenten ter inzage tijdens het bezoek ten behoeve van de uitgebreide opleidingsbeoordeling*	47
	8.3	Toets nieuwe opleiding	48
	8.3.1	*Basisgegevens over de opleiding*	48
	8.3.2	*Verplichte bijlagen bij het informatiedossier*	48
	8.3.3	*Documenten ter inzage tijdens het bezoek (beperkte toets nieuwe opleiding)*	49
	8.3.4	*Documenten ter inzage tijdens het bezoek (uitgebreide toets nieuwe opleiding)*	49
9	**Varianten en locaties**		**50**
	9.1	Varianten en locaties	50
10	**Beoordelingsschalen voor opleidingen**		**50**
	10.1	Basiskwaliteit	50
	10.2	Onvoldoende	50

	10.3	Voldoende	51
	10.4	Goed	51
	10.5	Excellent	51
11	**Beslisregels**		**52**
	11.1	Opleidingsbeoordelingen	52
	11.2	Instellingstoets kwaliteitszorg	52
12	**Herstel en beoordeling onder voorwaarden**		**53**
	12.1	Toets Nieuwe Opleiding en Instellingstoets Kwaliteitszorg onder voorwaarden	53
	12.2	Herstelperiode accreditatie	54
13	**Samenstelling van commissies en panels**		**56**
	13.1	De auditcommissie voor de instellingstoets kwaliteitszorg	56
	13.2	Samenstelling van visitatiepanels	56
14	**Toelating tot het bestel: Verzwaarde, uitgebreide TNO**		**59**
15	**Bezwaar en beroep**		**60**

1 Opbouw van het stelsel

Accreditatie vindt plaats op het niveau van de opleiding. De kwaliteit van individuele opleidingen staat daarmee onverminderd centraal in het accreditatiestelsel. Een instelling kan daarnaast een zogeheten instellingstoets kwaliteitszorg laten verrichten door de NVAO. Wanneer de NVAO bij een dergelijke grondige doorlichting heeft vastgesteld dat de kwaliteitszorg van een instelling zó goed op orde is dat de kwaliteit van de opleidingen stelselmatig en waar nodig verbeterd wordt, komt de instelling in een ander accreditatieregime terecht. In een dergelijk regime geschiedt de accreditatie van opleidingen op een andere wijze dan wanneer er geen positieve instellingstoets kwaliteitszorg is. In dit regime beoordeelt een visitatiepanel van onafhankelijke deskundigen een opleiding op een klein aantal standaarden die het hart van de onderwijskwaliteit betreffen, en accrediteert de NVAO op basis daarvan al dan niet een opleiding. De docenten kunnen hun aandacht en energie steken in verbetersuggesties van deskundigen die over de kern van hun onderwijs gaan en hoeven zich minder bezig te houden met randvoorwaardelijke facetten die meer op het niveau van de instelling liggen. Op instellingsniveau is immers al aangetoond dat een instelling voor die onderwerpen vertrouwen verdient. Het is een stelsel waarin:

a. door de instellingstoets kwaliteitszorg de interne kwaliteitscultuur instellingsbreed een impuls krijgt;
b. bij de opleidingsaccreditatie de aandacht ligt bij de essentie van het onderwijs: (verbetering van) de inhoudelijke kwaliteit;
c. een goede balans ontstaat tussen de maat nemen van opleidingen enerzijds en de verbeterfunctie anderzijds.

Het accreditatiestelsel kent de volgende beoordelingskaders:

1. een kader op instellingsniveau voor de 'instellingstoets kwaliteitszorg'[1], de zogenoemde **instellingstoets kwaliteitszorg**;
2. een kader op opleidingsniveau met 'beperkte beoordelingscriteria accreditatie bij instellingen die met positief gevolg de instellingstoets kwaliteitszorg hebben doorlopen'[2], de zogenoemde **beperkte opleidingsbeoordeling**;
3. een kader op opleidingsniveau met 'uitgebreide beoordelingscriteria voor verlenen van accreditatie'[3], de zogenoemde **uitgebreide opleidingsbeoordeling** (noodzakelijk bij een negatieve instellingstoets kwaliteitszorg of indien een instelling geen instellingstoets kwaliteitszorg heeft aangevraagd);
4. een kader op opleidingsniveau met 'beperkte beoordelingscriteria toets nieuwe opleiding bij instellingen die met positief gevolg de instellingstoets kwaliteitszorg hebben doorlopen'[4], de zogenoemde **beperkte TNO**;
5. een kader op opleidingsniveau met 'uitgebreide beoordelingscriteria voor verlenen toets nieuwe opleiding'[5], de zogenoemde **uitgebreide TNO** (noodzakelijk bij een negatieve instellingstoets kwaliteitszorg of indien een instelling geen instellingstoets kwaliteitszorg heeft aangevraagd);
6. de kaders voor de **Associate Degree;**
7. een beoordelingskader aan de hand waarvan vastgesteld kan worden of een instelling of een opleiding beschikt over een **bijzonder kenmerk**[6];

1 WHW, artikel 5a.13a t/m 13e.
2 WHW, artikel 5a.13f.
3 WHW, artikel 5a. 8.
4 WHW, artikel 5a.13g.
5 WHW, artikel 5a. 10a.
6 WHW, artikel 5a.10.

8. een beoordelingskader voor de **verzwaarde, uitgebreide TNO** van een rechtspersoon die een eerste opleiding in het hoger onderwijs wil aanbieden.

In de eerste hoofdstukken zijn de kaders opgenomen voor de beoordeling van instellingen en opleidingen. Bij ieder beoordelingskader worden achtereenvolgens weergegeven: de opzet ervan, het kader zelf, de onderdelen van het beoordelingsproces, de mogelijke NVAO-besluiten. In hoofdstuk 7 worden de achtergrond en de criteria voor toekenning van een bijzonder kenmerk behandeld. In hoofdstuk 8 wordt de verplichte documentatie bij de verschillende beoordelingen beschreven, in hoofdstuk 9 zijn bepalingen opgenomen omtrent varianten en locaties.

In hoofdstuk 10 zijn de beoordelingsschalen bij de opleidingsbeoordeling gedefinieerd en aan de hand van voorbeelden voorzien van een mogelijke operationalisering. In hoofdstuk 11 zijn beslisregels opgenomen. Hoofdstuk 12 betreft een uitwerking van de regels betreffende het verlenen van een besluit onder voorwaarden bij de toets nieuwe opleiding en een instellingstoets kwaliteitszorg en het toekennen van een herstelperiode bij accreditatie.

In hoofdstuk 13 zijn opgenomen de regels met betrekking tot de samenstelling van auditcommissies ten behoeve van de instellingstoets kwaliteitszorg en ten aanzien van de samenstelling van visitatiepanels ten behoeve van de beoordeling van opleidingen.

De kaders voor de verzwaarde, uitgebreide TNO zijn opgenomen in hoofdstuk 14.

Het onderhavige document wordt in hoofdstuk 15 afgesloten met de mogelijkheden voor bezwaar en (hoger) beroep.

De beoordelingskaders voor de associate degree en het wettelijk verankerde bijzonder kenmerk ‘kleinschalig en intensief onderwijs’ zijn separaat voorgehangen bij het parlement en werden al eerder goedgekeurd door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze kaders zijn hier niet nogmaals opgenomen.

2 Instellingstoets kwaliteitszorg

2.1 Opzet

Het doel van de instellingstoets kwaliteitszorg is vast te kunnen stellen of het bestuur van een instelling vanuit zijn visie op de kwaliteit van het onderwijs een doeltreffend systeem van kwaliteitszorg hanteert waarmee het de kwaliteit van de aangeboden opleidingen kan garanderen. Het gaat bij de instellingstoets kwaliteitszorg uitdrukkelijk niet om de beoordeling van de kwaliteit van de afzonderlijke opleidingen.

In essentie gaat het bij de instellingstoets kwaliteitszorg om vijf samenhangende vragen:
1. Wat is de visie van de instelling op de kwaliteit van haar onderwijs?
2. Hoe wil de instelling deze visie realiseren?
3. Hoe meet de instelling in hoeverre de visie wordt gerealiseerd?
4. Hoe werkt de instelling aan verbetering?
5. Wie is waarvoor verantwoordelijk?

Deze vijf vragen zijn vertaald in vijf standaarden. Over elk van deze vijf standaarden geeft de auditcommissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. Vervolgens geeft de auditcommissie een gemotiveerd eindoordeel over de vraag of een instelling ‘in control’ is over de kwaliteit van haar opleidingen. Ook dat oordeel vindt plaats op basis van een driepuntsschaal: positief, negatief of positief onder voorwaarden.

2.2 Beoordelingskader voor de instellingstoets kwaliteitszorg

Visie op de kwaliteit van het onderwijs

Standaard 1: *De instelling beschikt over een breed gedragen visie op de kwaliteit van haar onderwijs en op het ontwikkelen van een kwaliteitscultuur.*

Toelichting: Deze visie heeft betrekking op de ambitie van de instelling ten aanzien van de kwaliteit van haar onderwijs en de eisen die de instelling stelt aan de kwaliteit van haar opleidingen. Ten behoeve van het ontwikkelen van een kwaliteitscultuur stimuleert het instellingsbestuur de opleidingen om hun kwaliteit te monitoren en waar nodig verbeteringen door te voeren. Een actieve rol van allen die bij het onderwijs betrokken zijn, is hierbij van groot belang.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Beleid

Standaard 2: *De instelling beschikt over adequaat beleid om de visie op de kwaliteit van haar onderwijs te realiseren. Dit omvat in elk geval: beleid op het gebied van onderwijs, personeel, voorzieningen, toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking, verankering van onderzoek in het onderwijs, alsmede de verwevenheid tussen onderwijs en het (internationale) beroepenveld en vakgebied.*

Toelichting: De te beoordelen beleidsterreinen zijn niet beperkt tot de in de standaard genoemde, maar zijn afhankelijk van de visie van de instelling op de kwaliteit van haar onderwijs. Adequaat beleid veronderstelt concrete doelstellingen die voortvloeien uit de visie en veronderstelt toewijzing van voldoende middelen voor de implementatie van het beleid.
De verankering van onderzoek in het onderwijs is van belang omdat instellingen voor hoger onderwijs alle in meer of mindere mate te maken hebben met onderzoek, zelfs als ze zelf geen onderzoek verrichten en de studenten slechts op de hoogte willen brengen van nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen in het domein van hun opleiding. Het gaat hier uitdrukkelijk niet om de beoordeling van het onderzoek zelf.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Resultaten

Standaard 3: *De instelling heeft zicht op de mate waarin haar visie op de kwaliteit van haar onderwijs wordt gerealiseerd, en meet en evalueert regelmatig de kwaliteit van haar opleidingen bij studenten, medewerkers, alumni en vertegenwoordigers van het beroepenveld.*

Toelichting: Met betrekking tot de uitvoering van het beleid en de resultaten van haar opleidingen beschikt de instelling over managementinformatie en hanteert ze een adequaat systeem van interne evaluaties en externe beoordelingen. De evaluatie- en meetactiviteiten zijn goed opgezet en leveren geaggregeerde informatie op voor het bestuur van de instelling. Het is niet noodzakelijk dat de evaluatie- en meetactiviteiten instellingsbreed uniform zijn.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Verbeterbeleid

Standaard 4: *De instelling toont aan dat zij de kwaliteit van haar opleidingen waar nodig systematisch en tijdig verbetert.*

Toelichting: De instelling voert een actief verbeterbeleid op grond van haar zicht op de verkregen resultaten. De instelling treedt handelend op indien de resultaten van interne en externe evaluaties daar aanleiding toe geven. Dit draagt bij aan de kwaliteitscultuur binnen de instelling.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Organisatie- en beslissingsstructuur

Standaard 5: *De instelling heeft een effectieve organisatie- en beslissingsstructuur met betrekking tot de kwaliteit van haar opleidingen, waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk zijn afgebakend en waarvan de inspraak van studenten en medewerkers deel uitmaakt.*

Toelichting: De organisatie- en beslissingsstructuur maakt het mogelijk de visie (standaard 1), het beleid (standaard 2), de resultaten (standaard 3) en het verbeterbeleid (standaard 4) in samenhang te realiseren.
De betrokkenheid van medewerkers en studenten blijkt uit de wijze waarop zij worden geraadpleegd en uit de doorwerking van hun aanbevelingen in de opleidingen. Bij de beoordeling van deze standaard worden (indien wettelijk vereist) ook de taakstelling en de positionering van examencommissies en opleidingscommissies betrokken.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet niet of voldoet ten dele aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemeen oordeel

Het bestuur van de instelling hanteert vanuit zijn visie op de kwaliteit van het onderwijs een doeltreffend systeem van kwaliteitszorg waarmee het de kwaliteit van de aangeboden opleidingen kan garanderen.

Oordeel: Positief, negatief, of positief onder voorwaarden. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien de auditcommissie het oordeel positief onder voorwaarden uitspreekt, geeft zij deze voorwaarden expliciet aan en benoemt ze de termijn waarbinnen deze vervuld moeten worden. De commissie beslist alleen het oordeel positief onder voorwaarden uit te spreken indien naar haar oordeel aan de gestelde voorwaarden binnen maximaal twee jaar kan worden voldaan.

2.3 Samenstelling van de auditcommissie

De NVAO stelt de auditcommissie samen die de instellingstoets kwaliteitszorg uitvoert en de NVAO benoemt deze auditcommissie. De te beoordelen instelling heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van de auditcommissie. De samenstelling van de commissie is geregeld in hoofdstuk 13 van dit kader.

2.4 Beoordelingsproces

2.4.1 Bestuurlijk overleg

De NVAO wenst maatwerk te leveren en wil rekening houden met de verscheidenheid in organisatievormen, de gewenste mate van internationalisering van de audit en het specifieke karakter van een instelling. Het beoordelingsproces start daarom met een bestuurlijk overleg tussen de instelling en de NVAO. In dit overleg wordt in het bijzonder gekeken naar de organisatiestructuur van de instelling wat betreft het onderwijs, de mogelijke (internationale) samenstelling van de auditcommissie, de taal waarin de audit dient te worden uitgevoerd, het bijbehorende tijdpad en het in de instelling beschikbare materiaal ten behoeve van de instellingstoets kwaliteitszorg. Indien gewenst kan een instelling de instellingstoets kwaliteitszorg ook aanwenden voor een beoordeling van de borging van de kwaliteit van zogenaamde non-degree opleidingen.

2.4.2 Accreditatieportret

Op basis van het bestuurlijk overleg met de instelling start de NVAO met het opstellen van een ‘accreditatieportret’. Het accreditatieportret is gebaseerd op de besluiten van de NVAO ten aanzien van nieuwe en bestaande opleidingen in de zes jaren voorafgaande aan de instellingstoets. Daarbij wordt ook andere informatie die bij de NVAO bekend is, betrokken. Het accreditatieportret wordt meegegeven aan de auditcommissie. Het wordt vooraf bekend gemaakt aan de desbetreffende instelling en de instelling krijgt de gelegenheid om erop te reageren.

2.4.3 Kritische reflectie

De instelling stelt een kritische reflectie op. De kritische reflectie beantwoordt in essentie de vraag op welke wijze de instelling aantoont dat ze ‘in control’ is over de kwaliteit van de aangeboden opleidingen. De kritische reflectie volgt de standaarden van het kader voor de instellingstoets kwaliteitszorg, waarbij de sterke en de zwakke punten van de instelling worden beschreven aan de hand van aansprekende voorbeelden. De kritische reflectie is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

De kritische reflectie bevat een aantal basisgegevens over de instelling en haar opleidingen. Deze stellen de auditcommissie in staat om een globaal beeld over de instelling te verkrijgen. De omvang van de kritische reflectie is maximaal 50 pagina’s. De kritische reflectie heeft bovendien een zeer gering aantal bijlagen van beperkte omvang. De verplichte basisgegevens worden opgesomd in hoofdstuk 8.

Bij de behandeling van de standaarden is het de bedoeling dat de instelling zelf richting geeft aan haar visie en beleid en dat de auditcommissie beoordeelt in hoeverre de instelling haar ambities waarmaakt. Dit betekent bijvoorbeeld dat een auditcommissie dient na te gaan of een instelling die in haar visie aangeeft zich te willen richten op internationalisering van - of in - de opleidingen, niet alleen beleid dienaangaande ontwikkelt en middelen ter beschikking stelt, maar dit beleid ook evalueert en het zo nodig bijstelt.
Eenzelfde redenering geldt voor aspecten zoals bijvoorbeeld didactische vormgeving, EVC, inbreng van het werkveld et cetera. Wanneer deze zijn opgenomen in de visie en het beleid ten aanzien van de opleidingen, dienen zij ook onderwerp te zijn van de evaluatie en informatievergaring, van een beoordeling van de behaalde kwaliteit ervan en van eventuele verbeteracties.

Wat betreft personeel en voorzieningen gaat het bij de instellingstoets kwaliteitszorg om de beoordeling van het beleid en de procedures met betrekking tot het personeel en de voorzieningen en niet om de opleidingsspecifieke realisatie ervan. Dit heeft tot gevolg dat het beleid en de procedures beschreven moeten worden in de kritische reflectie. De uitvoering van het beleid komt in de instellingstoets kwaliteitszorg aan de orde, maar opleidingsspecifiek-inhoudelijke zaken, zoals bijvoorbeeld de inhoudelijke deskundigheid van docenten, komen alleen in de opleidingsbeoordeling aan de orde.
De auditcommissie beperkt zich in haar beoordeling tot het instellingsbeleid ten aanzien van de werking van de kwaliteitszorg over de opleidingen. De commissie geeft geen oordeel over de kwaliteit van de opleidingen.

Ten behoeve van de beschrijving van de resultaten kan de instelling tevens relevante publieke informatie opnemen, zoals bijvoorbeeld uit de Keuzegids of Studiekeuze 123.

2.4.4 Locatiebezoek

Het locatiebezoek ten behoeve van de instellingstoets kwaliteitszorg bestaat uit twee delen en duurt in totaal tenminste twee tot in beginsel vijf dagen. Als de omstandigheden dat vragen kan de commissie de duur van een bezoek verlengen. De standaardopzet is dat de auditcommissie eerst een bezoek van een dag brengt aan de instelling, gevolgd door een tweede bezoek aan de instelling dat tussen de twee en de vier weken later plaatsvindt. Van deze opzet kan in overleg met de instelling en de NVAO worden afgeweken.

Eerste bezoek: verkenning
Voorafgaand aan het eerste bezoek heeft de auditcommissie de kritische reflectie van de instelling en het accreditatieportret bestudeerd. De commissie bespreekt voorafgaand aan het eerste bezoek de vragen die zij aan de gespreksdeelnemers gaat voorleggen. Tijdens deze voorbereidende bijeenkomst bespreekt de auditcommissie tevens een aantal onderliggende documenten bij de kritische reflectie.
Het eerste bezoek heeft een verkennend karakter. De auditcommissie krijgt inzicht in het reilen en zeilen van de instelling, de specifieke aandachtspunten van het instellingsbestuur, de tevredenheid bij studenten, docenten en andere belanghebbenden. Zij identificeert welke onderwerpen zij nader wil onderzoeken.

De auditcommissie spreekt tijdens het eerste bezoek in elk geval met de volgende gesprekspartners:
- raad van toezicht (bij bekostigde instellingen);
- instellingsbestuur;
- voor het onderwijs bevoegde management;
- kwaliteitszorgdeskundigen en andere relevante staffunctionarissen;
- docenten uit vertegenwoordigende organen;
- studenten uit vertegenwoordigende organen;
- indien relevant: vertegenwoordigers van het beroepenveld.

Het bezoekprogramma wordt opgesteld door de procescoördinator van de NVAO in samenspraak met de voorzitter van de auditcommissie en de contactpersoon van de instelling. De commissie bepaalt de opzet en vormgeving van het bezoek en beslist naar eigen inzicht met welke docenten en studenten zij wil spreken en welke documenten zij wil inzien. Daarbij worden de volgende randvoorwaarden in acht genomen:
- De gesprekken duren drie kwartier tot een uur.

- De delegaties van de instelling bestaan in beginsel uit niet meer dan zes personen.
- Tussen de gesprekken door is tijd voor beraadslaging van de auditcommissie.

De commissie stelt tevens een open spreekuur vast. Instelling en commissie geven zowel voorafgaand als tijdens het bezoek ruime bekendheid aan dit spreekuur.

Aan het einde van het eerste bezoek geeft de voorzitter van de auditcommissie een beknopte terugkoppeling aan de instelling. In deze terugkoppeling worden de eerste indrukken weergegeven over de kwaliteitszorg in de instelling. Tevens wordt aangegeven welke 'audit trails' zullen worden uitgevoerd. Audit trails zijn onderzoeken waarbij de auditcommissie voor de uitvoering van het beleid en/of de hantering van problemen het spoor volgt van het instellingsniveau naar het uitvoeringsniveau of omgekeerd. De auditcommissie beslist welke onderwerpen zij in de audit trails aan de orde wil stellen en welke personen zij in dat kader wil spreken. De instelling kan de auditcommissie gemotiveerd wijzen op andere mogelijkheden of verzoeken om een extra audit trail uit te voeren.
Om de werklast voor de instelling zo laag mogelijk te houden geeft de auditcommissie specifieke aanwijzingen over de in het kader van de audit trails te bestuderen documenten en de verwachte gesprekspartners.
De instelling bereidt het tweede bezoek voor in samenspraak met de procescoördinator van de NVAO. De commissie bepaalt uiteindelijk de opzet en vormgeving van het bezoek.

Tweede bezoek: verdieping
Tijdens het tweede bezoek aan de instelling vindt een nadere discussie plaats tussen de auditcommissie en vertegenwoordigers van de instelling over aandachtspunten naar aanleiding van de gesprekken en de bestudeerde documentatie tijdens het eerste bezoek. Deze gesprekken stellen de auditcommissie in staat om na te gaan of haar eerste indrukken juist waren. De delegaties van de instelling zijn wederom in beginsel niet groter dan zes personen.
De auditcommissie moet duidelijk maken op welke wijze is nagegaan of de kwaliteitszorg binnen een instelling werkt. Daarvoor zijn de 'audit trails' noodzakelijk. Er zijn verticale en horizontale audit trails. Hierbij moet worden aangetekend dat het bij de instellingstoets kwaliteitszorg uitdrukkelijk niet gaat om het beoordelen van opleidingen, maar om het beoordelen van de werking van de kwaliteitszorg met betrekking tot de opleidingen.
Bij een verticale audit trail wordt bij twee of meer opleidingen onderzocht in hoeverre een element van de in standaard 1 genoemde visie daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Hierbij worden alle standaarden van het onderhavige beoordelingskader successievelijk langsgelopen. De commissie kan bijvoorbeeld onderzoeken of de internationale uitwisseling van studenten die wordt beoogd, werkelijk plaatsvindt.
Bij horizontale audit trails wordt een standaard (anders gezegd: een onderdeel van de kwaliteitszorg) onderzocht bij een aantal opleidingen. Te denken valt bijvoorbeeld aan het functioneren van opleidingscommissies of de opvolging van verbetermaatregelen.

Aan het einde van het tweede bezoek koppelt de voorzitter van de auditcommissie de bevindingen van de commissie op beknopte en evenwichtige wijze terug aan de instelling.

2.4.5 Beoordelingsprocedure binnen de auditcommissie

De auditcommissie geeft een oordeel over alle in het beoordelingskader opgenomen standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen van de commissie. Het oordeel kan zijn: voldoet wel, voldoet

niet of voldoet ten dele aan de standaard. Vervolgens formuleert de commissie een algemeen, gewogen en gemotiveerd, oordeel over de vraag of een instelling 'in control' is over de kwaliteit van de opleidingen die zij aanbiedt. Ook dat oordeel wordt gegeven op een driepuntsschaal: positief, negatief, of positief onder voorwaarden.

2.4.6 Adviesrapport

De secretaris van de auditcommissie stelt een adviesrapport op van 20 tot 30 pagina's. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van de commissie op de standaarden. Het is van belang dat de auditcommissie hierbij een onderbouwing geeft op basis van de kritische reflectie van de instelling, de gevoerde gesprekken en de onderliggende informatie uit het bestudeerde materiaal. In het adviesrapport zijn dan ook aansprekende en representatieve voorbeelden opgenomen.
Het adviesrapport wordt voorafgegaan door een algemene afweging van het oordeel over de kwaliteitszorg van de instelling van maximaal twee pagina's. Indien er verbeteracties mogelijk zijn, dan zijn deze in een aparte paragraaf en in de samenvatting van het adviesrapport opgenomen. Verder bevat het rapport een scoretabel met de oordelen van de instellingstoets kwaliteitszorg, informatie over de data van de locatiebezoeken, de namen van de gespreksdeelnemers, een aantal basisgegevens over de instelling (zie hoofdstuk 8), een overzicht van het bestudeerde materiaal en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden en de secretaris. De commissie doet in het rapport verslag van de wijze waarop zij haar bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen.

De inhoud van het adviesrapport wordt aan het einde van het tweede bezoek besproken en voorlopig vastgesteld door de commissieleden.

De NVAO stuurt het adviesrapport naar het bestuur van de instelling nadat alle commissieleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. De instelling krijgt de gelegenheid om binnen een termijn van twee weken te reageren op feitelijke onjuistheden in het rapport, waarna de voorzitter van de auditcommissie het rapport definitief vaststelt nadat alle commissieleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. Het rapport wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de commissie en ter besluitvorming aangeboden aan de NVAO. Indien het rapport vragen oproept bij de NVAO of indien een instelling dit wenst, kan de NVAO de instelling en/of de auditcommissie uitnodigen voor nader overleg.

2.5 NVAO-besluitvorming

De NVAO komt op basis van het adviesrapport van de auditcommissie tot een eigenstandig oordeel.

Een positief besluit heeft een geldigheidsduur van zes jaar. De opleidingsbeoordelingen mogen dan plaatsvinden via het kader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.

Het oordeel 'positief onder voorwaarden' heeft een geldigheid van maximaal twee jaar.[7] De opleidingsbeoordelingen mogen gedurende die periode plaatsvinden via het kader voor de beperkte opleidingsbeoordeling en een positief accreditatiebesluit of positief besluit toets nieuwe opleiding op grond van het beperkte kader heeft dan een geldigheidsduur van

[7] Artikel 5a.13d, zesde lid WHW alsmede het Accreditatiebesluit WHW.

maximaal twee jaar. Bij het oordeel ‘positief onder voorwaarden’ dient de instelling binnen de gestelde termijn een positieve beoordeling te verkrijgen, waarbij de NVAO aan de hand van het oordeel van de auditcommissie beziet of de instelling inmiddels aan de gestelde voorwaarden heeft voldaan. Indien geen aanvullende beoordeling wordt aangevraagd of indien niet aan de voorwaarden blijkt te zijn voldaan, vervalt het positieve besluit.

Indien de instelling naar het oordeel van de NVAO heeft voldaan aan de voorwaarden, gesteld bij het verlenen van de instellingstoets kwaliteitszorg, wordt de geldigheidsduur van een positief accreditatiebesluit of positief besluit toets nieuwe opleiding verlengd tot in totaal zes jaar.

De beoordeling van de gestelde voorwaarden wordt uitgevoerd in opdracht van de NVAO door een auditcommissie. De aanvullende beoordeling volgt op hoofdlijnen de procedure voor een reguliere instellingstoets kwaliteitszorg. De auditcommissie richt zich in het bijzonder op de eerder gestelde voorwaarden.[8]

Het oordeel ‘negatief’ heeft als gevolg dat de instelling gedurende drie jaar geen instellingstoets kwaliteitszorg kan aanvragen. Opleidingsbeoordelingen vinden dan plaats via het regime van de uitgebreide opleidingsbeoordelingen. Opleidingen die gedurende het invoeringsregime[9] op basis van een beperkte beoordeling zijn geaccrediteerd of een toets nieuwe opleiding hebben verkregen, dienen in geval van onthouding van goedkeuring van de instellingstoets kwaliteitszorg binnen een jaar een aanvullende beoordeling te ondergaan. Deze aanvullende beoordeling dient te worden aangevraagd bij de NVAO, zie daarvoor het protocol voor de aanvullende beoordeling op www.nvao.net.

8 Artikel 5a.13d, zesde lid jo. 5a.13e WHW

9 Artikel 18.32c, vijfde lid, in verbinding met het protocol aanvullende beoordeling.

3 Beperkte opleidingsbeoordeling (accreditatie)

3.1 Opzet

Het kader voor de beperkte beoordeling van bestaande opleidingen wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg.[10] De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op drie vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe realiseert de opleiding dit?
3. Worden de doelstellingen bereikt?

Deze vragen zijn vertaald in vier standaarden. Over deze standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een vierpuntsschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Vervolgens geeft dit panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel, ook op de vierpuntsschaal.

10 Een instelling met een positieve instellingstoets kwaliteitszorg kan er ook voor kiezen gebruik te maken van het kader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling uit hoofdstuk 4.

3.2 Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: *Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.*

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Toetsing

Standaard 3: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*

Toelichting: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: *De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

De kwaliteit van de opleiding is

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Bij de beoordeling worden de definities en regels gehanteerd uit de hoofdstukken 10, 11 en 12. De definities hebben betrekking op de scores van de standaarden en die van de opleiding als geheel.

3.3 Samenstelling van het visitatiepanel

Het is van belang dat het visitatiepanel op een dusdanige manier wordt samengesteld dat een zinvolle discussie tussen 'peers' kan ontstaan, waarbij het panel voldoende onafhankelijk is. Het panel wordt samengesteld door de instellingen die samen een visitatiegroep vormen. De instellingen wijzen een secretaris aan en dragen het panel vervolgens ter instemming voor aan de NVAO. De instellingen leveren hiervoor op een door de NVAO vastgestelde wijze gegevens aan over de deskundigheden en onafhankelijkheid van de panelleden en de secretaris. De samenstelling van het visitatiepanel is geregeld in hoofdstuk 13 van dit kader.

3.3.1 Visitatiegroepen

Opleidingen worden door de NVAO op grond van WHW artikel 5a.2 lid 3a op voorstel van de desbetreffende instellingen ingedeeld in visitatiegroepen. Alvorens de NVAO een besluit neemt over de indeling in een visitatiegroep, wordt het desbetreffende instellingsbestuur in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen.

3.4 Beoordelingsproces

3.4.1 Kritische reflectie

De opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door het visitatiepanel een kritische reflectie over de opleiding. De kritische reflectie dient de standaarden van het kader voor de beperkte opleidingsbeoordeling te volgen, waarbij de sterke en de zwakke punten van de opleiding worden beschreven. Tevens wordt aangegeven welke verbetermaatregelen zijn genomen naar aanleiding van de vorige visitatie. De kritische reflectie is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

In het beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling is gekozen voor een opzet die veel ruimte laat voor de opleiding om haar eigenheid te benadrukken. In de kritische reflectie kan de opleiding van deze ruimte gebruik maken. De kritische reflectie is bij uitstek het handvat om docenten en 'peers' te laten spreken over de inhoud van de opleiding. Het moet dan ook een document zijn waarin docenten en studenten de opleiding herkennen.

Bij het schrijven van de kritische reflectie en bij de uitvoering van de visitatie is het van belang dat er geen overlap optreedt met de beoordeling in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg. Indien het nodig is te refereren aan instellings- of bijvoorbeeld facultair beleid, gaat het bij de beoordeling van de opleiding strikt om de 'fitness for purpose' van het

beleid voor de desbetreffende opleiding. Randvoorwaardelijke zaken, zoals de opzet van de kwaliteitszorg of het personeelsbeleid van de instelling behoren hier niet toe, omdat deze onderwerp zijn van de instellingstoets kwaliteitszorg.

De omvang van de kritische reflectie is maximaal 15 pagina's. In hoofdstuk 8 zijn de bijlagen limitatief opgesomd.

3.4.2 Gerealiseerd eindniveau

Teneinde te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, bestudeert het panel een selectie van eindwerken overeenkomstig de NVAO richtlijn 'beoordeling eindwerken' (www.nvao.net).

In veel gevallen vormt de eindscriptie de eindtoets van de opleiding. Naast, of soms in plaats van, de eindscriptie komen ook andere eindwerken voor zoals een portfolio, een beroepsproduct, een (reeks van) tentamen(s), artikel, een artistieke prestatie, o.i.d. De opleiding beschrijft hoe zij de realisatie van het eindniveau toetst. Het panel bepaalt uiteindelijk welke producten of welk 'palet van eindprestaties' als eindwerken van de opleiding worden beoordeeld.

De opleiding stelt het panel een complete en geanonimiseerde overzichtslijst ter beschikking van alle afstudeerders van de laatste twee studiejaren. In ieder geval is daarop vermeld: het studentnummer, titel van het eindwerk, de afstudeerdatum, de variant en de locatie van de opleiding, de behaalde resultaten in de afstudeerfase [bijvoorbeeld: cijfer beoordeling eindwerk(en), cijfer mondelinge verdediging, eindcijfer afstuderen]. Het panel selecteert minimaal 15 eindwerken uit deze lijst. Het panel beoordeelt de eindwerken voorafgaand aan het locatiebezoek. Tijdens het locatiebezoek wordt gesproken met beoordelaars/examinatoren van de opleiding om een goed inzicht te krijgen in de wijze waarop de beoordeling tot stand is gekomen.

3.4.3 Locatiebezoek

Het verplichte locatiebezoek ten behoeve van de beperkte opleidingsbeoordeling duurt in beginsel een dag. Indien vergelijkbare opleidingen van een instelling tezamen worden beoordeeld, kan er een relatieve reductie van de bezoektijd plaatsvinden.

De panelleden vormen voorafgaand aan het bezoek een voorlopig oordeel over de opleiding en formuleren vragen voor het locatiebezoek. Het panel betrekt, indien relevant, het resultaat van de instellingstoets kwaliteitszorg bij zijn oordeelsvorming.

Het visitatiepanel spreekt tijdens het locatiebezoek in elk geval met het opleidingsmanagement, leden van de examencommissie en de opleidingscommissie (indien wettelijk vereist), docenten, studenten, alumni en waar relevant vertegenwoordigers van het beroepenveld. Daarnaast bestudeert het panel het door de opleiding ter inzage gelegde materiaal. De precieze omvang van de gesprekken, de mogelijke clustering van de gespreksdeelnemers en de verdere inrichting van het bezoek worden bepaald door het panel. Het panel beslist naar eigen inzicht met welke docenten en studenten het wil spreken. De delegaties van de opleiding bestaan in beginsel uit niet meer dan zes personen. Het panel stelt een open spreekuur vast. Opleiding en panel geven zowel voorafgaand als tijdens het bezoek ruime bekendheid aan dit spreekuur.

Het panel kan tevens in overleg met de opleiding een representatieve onderwijsleersituatie bezoeken.

Aan het einde van het locatiebezoek koppelt de voorzitter van het visitatiepanel de bevindingen van het panel op beknopte en evenwichtige wijze terug aan de opleiding.

3.4.4 Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel

Het visitatiepanel geeft een oordeel over alle in het beoordelingskader opgenomen standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen van het panel.

De beoordeling gaat uit van de huidige stand-van-zaken en berust niet op een beoordeling van nog in te voeren maatregelen.
Het oordeel kan zijn: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Vervolgens formuleert het panel een algemeen, gewogen en gemotiveerd, oordeel over de kwaliteit van de opleiding. Ook dat oordeel wordt gegeven op een vierpuntsschaal, variërend van onvoldoende tot excellent.

3.4.5 Beoordelingsrapport

De secretaris van het visitatiepanel stelt een conceptbeoordelingsrapport op van ongeveer 15 pagina's. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van het panel op de standaarden. Het panel geeft daarbij een onderbouwing op basis van de kritische reflectie van de opleiding, de gevoerde gesprekken en de onderliggende data uit het ter inzage liggende materiaal. In het rapport zijn aansprekende en representatieve voorbeelden opgenomen. Het panel doet in het rapport verslag van de wijze waarop het zijn bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen.

Het beoordelingsrapport wordt voorafgegaan door een samenvattend oordeel over de kwaliteit van de opleiding van maximaal twee pagina's. Indien er verbeteracties mogelijk zijn, dan neemt het panel in een aparte paragraaf en in de samenvatting aanbevelingen op. Verder bevat het rapport een scoretabel met de paneloordelen, informatie over de datum / data van het locatiebezoek, een korte functiebeschrijving van de panelleden, de namen van de gespreksdeelnemers, de basisgegevens over de opleiding (zie hoofdstuk 8) en een overzicht van het bestudeerde materiaal.

Het visitatiepanel toetst of de naam van de opleiding voldoende inzicht biedt in de inhoud van de opleiding en aansluit bij hetgeen gebruikelijk is binnen de visitatiegroep of sector waartoe de opleiding behoort.

Voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs geeft het panel tevens een oordeel over de te hanteren toevoeging aan de graad.[11] De referentielijst uit de ministeriële regeling en de uitwerking daarvan door de NVAO is daarbij leidend (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten door het panel conform de ministeriële regeling beargumenteerd worden aan de hand van de internationale herkenbaarheid van de te gebruiken toevoeging aan de graad.

De secretaris van het visitatiepanel stuurt het rapport naar het bestuur van de instelling nadat alle panelleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. De instelling krijgt de gelegenheid om te reageren op feitelijke onjuistheden in het rapport, waarna de

[11] WHW artikel 5a.2, lid 2a, onder a.

voorzitter van het panel het rapport definitief vaststelt nadat alle panelleden hebben kennis genomen van en ingestemd met de inhoud van het rapport. Het rapport wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van het panel.

3.5 NVAO-besluitvorming

Het instellingsbestuur vraagt op basis van het beoordelingsrapport accreditatie aan bij de NVAO. De NVAO kan besluiten de opleiding te accrediteren, niet te accrediteren of een herstelperiode toe te kennen. In artikel 5a.12a van de WHW, het Accreditatiebesluit WHW en hoofdstuk 12 van dit kader is geregeld op welke manier, op welke gronden en onder welke voorwaarden de NVAO een herstelperiode kan toekennen.

Het beperkte karakter van de beoordeling betekent tevens dat de NVAO het beoordelingsrapport op een terughoudender manier toetst dan bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling. De positieve instellingstoets geeft immers het vertrouwen dat de kwaliteitszorg met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs binnen de instelling afdoende is gewaarborgd. Daarnaast biedt het feit dat de NVAO vooraf heeft ingestemd met de visitatiepanels en dat de voorzitters en secretarissen van deze panels zijn getraind voldoende context en zekerheid om te kunnen volstaan met een terughoudender toetsing van het beoordelingsrapport. In deze toetsing staan de volledigheid en deugdelijkheid van het beoordelingsrapport centraal.

4 Uitgebreide opleidingsbeoordeling (accreditatie)

4.1 Opzet

Het kader voor de uitgebreide beoordeling van bestaande opleidingen wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op zes vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wil de opleiding de kwaliteit borgen?
6. Worden de doelstellingen bereikt?

Deze zes vragen zijn vertaald in zes onderwerpen en elf standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een vierpuntsschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Vervolgens geeft dit panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op de vierpuntsschaal.

4.2 Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Programma

Standaard 2: *De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.*

Toelichting: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 3: *De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.*

Toelichting: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 4: *De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.*

Toelichting: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 5: *Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.*

Toelichting: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Personeel

Standaard 6: *Het personeel is gekwalificeerd en de omvang er van is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.*

Toelichting: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo- of een wo-opleiding.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Voorzieningen

Standaard 7: *De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.*

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 8: *De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.*

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Kwaliteitszorg

Standaard 9: *De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.*

Toelichting: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg worden de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Toetsing

Standaard 10: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*

Toelichting: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 11: *De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

De kwaliteit van de opleiding is

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Bij de beoordeling worden de definities en regels gehanteerd uit de hoofdstukken 10, 11 en 12. De definities hebben betrekking op de scores van de standaarden en die van de opleiding als geheel.

4.3 Samenstelling van het visitatiepanel

Het is van belang dat het visitatiepanel op een dusdanige manier wordt samengesteld dat een zinvolle discussie tussen ‘peers’ kan ontstaan, waarbij het panel voldoende onafhankelijk is. Het panel wordt samengesteld door de instellingen die samen een visitatiegroep vormen. De instellingen wijzen een secretaris aan en dragen het panel vervolgens ter instemming voor aan de NVAO. De instellingen leveren hiervoor op een door de NVAO vastgestelde wijze gegevens aan over de deskundigheden en onafhankelijkheid van de panelleden en de secretaris. De samenstelling van het visitatiepanel is geregeld in hoofdstuk 13 van dit kader.

4.3.1 Visitatiegroepen

Opleidingen worden door de NVAO op grond van WHW artikel 5a.2 lid 3a op voorstel van de desbetreffende instellingen ingedeeld in visitatiegroepen. Alvorens de NVAO een besluit neemt over de indeling in een visitatiegroep, wordt het desbetreffende instellingsbestuur in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen.

4.4 Beoordelingsproces

4.4.1 Kritische reflectie

De opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door het visitatiepanel een kritische reflectie over de opleiding. De kritische reflectie dient de standaarden van het kader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling te volgen, waarbij de sterke en de zwakke punten van de opleiding worden beschreven. De opleiding maakt in de kritische reflectie melding van de wijze waarop zij student- en docenttevredenheid onderzoekt en doet verslag van de resultaten daarvan. Onderliggende documentatie wordt ter inzage gelegd voor het visitatiepanel. Tevens wordt aangegeven welke verbetermaatregelen zijn genomen naar

aanleiding van de vorige visitatie. De kritische reflectie is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

De kritische reflectie is bij uitstek het handvat om docenten en deskundigen te laten spreken over de kwaliteit van de opleiding. Het moet dan ook een document zijn waarin docenten en studenten de opleiding herkennen.

De omvang van de kritische reflectie is maximaal 20 pagina's. In hoofdstuk 8 zijn de bijlagen limitatief opgesomd.

4.4.2 Gerealiseerd eindniveau

Teneinde te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, bestudeert het panel een selectie van eindwerken overeenkomstig de NVAO richtlijn 'beoordeling eindwerken' (www.nvao.net).

In veel gevallen vormt de eindscriptie de eindtoets van de opleiding. Naast, of soms in plaats van, de eindscriptie komen ook andere eindwerken voor zoals een portfolio, een beroepsproduct, een (reeks van) tentamen(s), artikel, een artistieke prestatie, o.i.d. De opleiding beschrijft hoe zij de realisatie van het eindniveau toetst. Het panel bepaalt uiteindelijk welke producten of welk 'palet van eindprestaties' als eindwerken van de opleiding worden beoordeeld.

De opleiding stelt het panel een complete en geanonimiseerde overzichtslijst ter beschikking van alle afstudeerders van de laatste twee studiejaren. In ieder geval is daarop vermeld: het studentnummer, titel van het eindwerk, de afstudeerdatum, de variant en de locatie van de opleiding, de behaalde resultaten in de afstudeerfase [bijvoorbeeld: cijfer beoordeling eindwerk(en), cijfer mondelinge verdediging, eindcijfer afstuderen]. Het panel selecteert minimaal 15 eindwerken uit deze lijst. Het panel beoordeelt de eindwerken voorafgaand aan het locatiebezoek. Tijdens het locatiebezoek wordt gesproken met beoordelaars/examinatoren van de opleiding om een goed inzicht te krijgen in de wijze waarop de beoordeling tot stand is gekomen.

4.4.3 Locatiebezoek

Het verplichte locatiebezoek ten behoeve van de uitgebreide opleidingsbeoordeling duurt een dag. Indien vergelijkbare opleidingen van een instelling tezamen worden beoordeeld, kan er een relatieve reductie van de bezoektijd plaatsvinden.

De panelleden vormen voorafgaand aan het bezoek een voorlopig oordeel over de opleiding en formuleren vragen voor het locatiebezoek.

Het visitatiepanel spreekt tijdens het locatiebezoek in elk geval met het opleidingsmanagement, leden van de examencommissie en de opleidingscommissie (indien wettelijk vereist), docenten, studenten, alumni en waar relevant vertegenwoordigers van het beroepenveld. Daarnaast bestudeert het panel het door de opleiding ter inzage gelegde materiaal. De precieze omvang van de gesprekken, de mogelijke clustering van de gespreksdeelnemers en de verdere inrichting van het bezoek worden bepaald door het panel. Het panel beslist naar eigen inzicht met welke docenten en studenten het wil spreken. De delegaties van de opleiding bestaan in beginsel uit niet meer dan zes personen. Het panel stelt een open spreekuur vast. Opleiding en panel geven zowel voorafgaand als tijdens het bezoek ruime bekendheid aan dit spreekuur.

Het panel kan tevens in overleg met de opleiding een representatieve onderwijsleersituatie bezoeken.

Aan het einde van het locatiebezoek koppelt de voorzitter van het visitatiepanel de bevindingen van het panel op beknopte en evenwichtige wijze terug aan de opleiding.

4.4.4 Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel

Het visitatiepanel geeft een oordeel over alle in het beoordelingskader opgenomen standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen van het panel.

De beoordeling gaat uit van de huidige stand-van-zaken en berust niet op een beoordeling van nog in te voeren maatregelen.

Het oordeel kan zijn: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Vervolgens formuleert het panel een algemeen, gewogen en gemotiveerd, oordeel over de kwaliteit van de opleiding. Ook dat oordeel wordt gegeven op een vierpuntsschaal, variërend van onvoldoende tot excellent.

4.4.5 Beoordelingsrapport

De secretaris van het visitatiepanel stelt een beoordelingsrapport op van ongeveer 20 pagina's. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van het panel op de standaarden. Het panel geeft daarbij een onderbouwing op basis van de kritische reflectie van de opleiding, de gevoerde gesprekken en de onderliggende informatie uit het ter inzage liggende materiaal. In het rapport zijn aansprekende en representatieve voorbeelden opgenomen. Het panel doet in het rapport verslag van de wijze waarop het zijn bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen.

Het beoordelingsrapport wordt voorafgegaan door een samenvattend oordeel over de kwaliteit van de opleiding van maximaal twee pagina's. Indien er verbeteracties mogelijk zijn, dan neemt het panel in een aparte paragraaf en in de samenvatting aanbevelingen op. Verder bevat het rapport een scoretabel met de paneloordelen, informatie over de datum / data van het locatiebezoek, een korte functiebeschrijving van de panelleden, de namen van de gespreksdeelnemers, de basisgegevens over de opleiding (zie hoofdstuk 8) en een overzicht van het bestudeerde materiaal.

Het visitatiepanel toetst of de naam van de opleiding voldoende inzicht biedt in de inhoud van de opleiding en aansluit bij hetgeen gebruikelijk is binnen de visitatiegroep of sector waartoe de opleiding behoort.

Voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs geeft het panel tevens een oordeel over de te hanteren toevoeging aan de graad.[12] De referentielijst uit de ministeriële regeling en de uitwerking daarvan door de NVAO is daarbij leidend (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten door het panel conform de ministeriële regeling beargumenteerd worden aan de hand van de internationale herkenbaarheid van de te gebruiken toevoeging aan de graad.

[12] WHW artikel 5a.2, lid 2a, onder a.

De secretaris van het visitatiepanel stuurt het beoordelingsrapport aan het bestuur van de instelling nadat alle panelleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. De instelling krijgt de gelegenheid om te reageren op feitelijke onjuistheden in het rapport, waarna de voorzitter van het panel het rapport definitief vaststelt nadat alle panelleden hebben kennis genomen van en ingestemd met de inhoud van het rapport. Het rapport wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van het panel.

4.5 NVAO-besluitvorming

Het instellingsbestuur vraagt op basis van het beoordelingsrapport accreditatie aan bij de NVAO. De NVAO kan besluiten de opleiding te accrediteren, niet te accrediteren of een herstelperiode toe te kennen. In het Accreditatiebesluit WHW is geregeld op welke manier, op welke gronden en onder welke voorwaarden de NVAO een herstelperiode kan toekennen.

5 Beperkte Toets Nieuwe Opleiding (TNO)

5.1 Opzet

Het kader voor de beperkte beoordeling van nieuwe opleidingen wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg.[13] De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op vier vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe wil de opleiding dit realiseren?
3. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
4. Indien van toepassing: Worden de doelstellingen bereikt?[14]
5. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze vier vragen zijn vertaald in vier standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, negatief of positief onder voorwaarden.

13 Een instelling die beschikt over een positieve instellingstoets kwaliteitszorg kan ook vragen om de uitgebreide TNO uit hoofdstuk 6 van deze beoordelingskaders.

14 Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

5.2 Beoordelingskader voor de beperkte TNO

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: *Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.*

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Toetsing

Standaard 3: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*

Toelichting: Dit blijkt uit de tussentijdse en afsluitende vormen van toetsing. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

Standaard 4: *De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.*

Toelichting: De afstudeergarantie beslaat een redelijke termijn die is gerelateerd aan de studieduur van de opleiding.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien van toepassing: Gerealiseerde eindkwalificaties[15]

Standaard 5: *De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

Het visitatiepanel beantwoordt de vraag of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Oordeel: Positief, negatief of positief onder voorwaarden. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien het panel het oordeel positief onder voorwaarden uitspreekt, geeft het deze voorwaarden en de termijn waarbinnen deze vervuld moeten worden expliciet aan. Het panel beslist alleen het oordeel positief onder voorwaarden uit te spreken indien naar het oordeel van het panel aan de gestelde voorwaarden binnen maximaal twee jaar kan worden voldaan. Bij de beoordeling worden de beslisregels gehanteerd uit hoofdstuk 11.

Indien een opleiding niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

5.3 Samenstelling van het visitatiepanel

De NVAO stelt het visitatiepanel samen dat de TNO uitvoert en de NVAO benoemt dit visitatiepanel. De te beoordelen opleiding heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van het visitatiepanel.

Het is van belang dat het visitatiepanel op een dusdanige manier wordt samengesteld dat een zinvolle discussie tussen ‘peers’ kan ontstaan, waarbij het panel voldoende onafhankelijk is. De samenstelling van het visitatiepanel is geregeld in hoofdstuk 13 van dit kader.

5.4 Beoordelingsproces

5.4.1 Informatiedossier

De opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door het visitatiepanel een informatiedossier over de opleiding. Het informatiedossier dient de standaarden van het kader voor de beperkte TNO te volgen. De opleiding wordt gepositioneerd ten opzichte van

15 Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

bestaande (en nieuwe) opleidingen in binnen- en buitenland. Het informatiedossier is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

In het beperkte TNO-kader is gekozen voor een opzet die veel ruimte laat voor de opleiding om haar eigenheid te benadrukken. In het informatiedossier kan de opleiding van deze ruimte gebruik maken. Het informatiedossier is bij uitstek het handvat om docenten en 'peers' te laten spreken over de inhoud van de opleiding. Het moet een document zijn waaraan de belanghebbenden zich gecommitteerd hebben.

Bij het schrijven van het informatiedossier en bij de uitvoering van de visitatie is het van belang dat er geen overlap optreedt met de beoordeling in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg. Indien het nodig is te refereren aan instellings- of bijvoorbeeld facultair beleid, gaat het bij de beoordeling van de opleiding strikt om de 'fitness for purpose' van het beleid voor de desbetreffende opleiding. Randvoorwaardelijke zaken, zoals de opzet van de kwaliteitszorg of het personeelsbeleid van de instelling behoren hier niet toe, omdat deze onderwerp zijn van de instellingstoets kwaliteitszorg.

De omvang van het informatiedossier is maximaal 15 pagina's, exclusief bijlagen.

5.4.2 Gerealiseerd eindniveau

Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt ook bij de TNO het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

Teneinde te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, bestudeert het panel een selectie van eindwerken overeenkomstig de NVAO richtlijn 'beoordeling eindwerken' (www.nvao.net).

In veel gevallen vormt de eindscriptie de eindtoets van de opleiding. Naast, of soms in plaats van, de eindscriptie komen ook andere eindwerken voor zoals een portfolio, een beroepsproduct, een (reeks van) tentamen(s), artikel, een artistieke prestatie, o.i.d. De opleiding beschrijft hoe zij de realisatie van het eindniveau toetst. Het panel bepaalt uiteindelijk welke producten of welk 'palet van eindprestaties' als eindwerken van de opleiding worden beoordeeld.

De opleiding stelt het panel een complete en geanonimiseerde overzichtslijst ter beschikking van alle afstudeerders van de laatste twee studiejaren. In ieder geval is daarop vermeld: het studentnummer, titel van het eindwerk, de afstudeerdatum, de variant en de locatie van de opleiding, de behaalde resultaten in de afstudeerfase [bijvoorbeeld: cijfer beoordeling eindwerk(en), cijfer mondelinge verdediging, eindcijfer afstuderen]. Het panel selecteert minimaal 15 eindwerken uit deze lijst. Het panel beoordeelt de eindwerken voorafgaand aan het locatiebezoek. Tijdens het locatiebezoek wordt gesproken met beoordelaars/examinatoren van de opleiding om een goed inzicht te krijgen in de wijze waarop de beoordeling tot stand is gekomen.

5.4.3 Locatiebezoek

Het verplichte locatiebezoek ten behoeve van de beperkte TNO duurt in beginsel een dag. Hierbij wordt als werkwijze gehanteerd dat het visitatiepanel gezamenlijk vooraf een voorlopig oordeel heeft gevormd over de opleiding en de vragen voor het locatiebezoek heeft geformuleerd. Het panel betrekt het resultaat van de instellingstoets kwaliteitszorg bij zijn oordeelsvorming.

Het visitatiepanel spreekt tijdens het locatiebezoek met het (beoogde) opleidingsmanagement, de (beoogde) leden van de examencommissie en de opleidingscommissie (indien wettelijk vereist), (beoogde) docenten en waar relevant vertegenwoordigers van het beroepenveld. Daarnaast bestudeert het panel het door de opleiding ter inzage gelegde materiaal. De precieze omvang van de gesprekken, de mogelijke clustering van de gespreksdeelnemers en de verdere inrichting van het bezoek worden bepaald door het panel. Het panel beslist naar eigen inzicht met welke docenten en studenten het wil spreken. De delegaties van de opleiding bestaan in beginsel uit niet meer dan zes personen.

Aan het einde van het locatiebezoek koppelt de voorzitter van het visitatiepanel de bevindingen van het panel op beknopte en evenwichtige wijze terug aan de opleiding.

5.4.4 Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel

Het visitatiepanel geeft een oordeel over alle in het beoordelingskader opgenomen standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen van het panel. Vervolgens formuleert het panel een algemeen, gewogen en gemotiveerd, oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

Het visitatiepanel toetst of de naam van de opleiding voldoende inzicht biedt in de inhoud van de opleiding en aansluit bij hetgeen gebruikelijk is binnen de visitatiegroep of sector waartoe de opleiding toe gaat behoren.

Voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs geeft het panel tevens een oordeel over de te hanteren toevoeging aan de graad.[16] De referentielijst uit de ministeriële regeling en de uitwerking daarvan door de NVAO is daarbij leidend (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten door het panel conform de ministeriële regeling beargumenteerd worden aan de hand van de internationale herkenbaarheid van de te gebruiken toevoeging aan de graad.

Daarnaast beoordeelt het panel het voorstel van de opleiding inzake de Croho sectorindeling.

5.4.5 Adviesrapport

De secretaris van het visitatiepanel stelt een adviesrapport op van ongeveer 15 pagina's. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van het panel op de standaarden. Het panel geeft daarbij een onderbouwing op basis van het informatiedossier van de opleiding, de gevoerde gesprekken en de onderliggende informatie uit het ter inzage liggende materiaal. In het rapport zijn aansprekende en representatieve voorbeelden opgenomen. Het panel doet in het rapport verslag van de wijze waarop het zijn bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen.

Het adviesrapport wordt voorafgegaan door een samenvattend oordeel over de kwaliteit van de opleiding van maximaal twee pagina's. Indien er eventuele verbeteracties mogelijk zijn, dan zijn deze in een aparte paragraaf van het rapport opgenomen. Verder bevat het rapport een scoretabel met de paneloordelen, informatie over de datum / data van het locatiebezoek, de namen van de gespreksdeelnemers, de basisgegevens over de opleiding

16 WHW artikel 5a.2, lid 2a, onder a.

(zie hoofdstuk 8), een overzicht van het bestudeerde materiaal en de onafhankelijkheidsverklaringen van de panelleden en de secretaris.

De NVAO stuurt het adviesrapport aan het bestuur van de instelling nadat alle panelleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. De instelling krijgt de gelegenheid om binnen een termijn van twee weken te reageren op feitelijke onjuistheden in het rapport, waarna de voorzitter van het panel het rapport definitief vaststelt nadat alle panelleden hebben kennisgenomen van en ingestemd met de inhoud van het rapport. Het rapport wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van het panel en ter besluitvorming aangeboden aan de NVAO. Indien het rapport vragen oproept bij de NVAO of indien een instelling dit wenst, kan de NVAO de opleiding en/of het visitatiepanel uitnodigen voor nader overleg.

5.5 NVAO-besluitvorming

De NVAO kan op hoofdlijnen drie mogelijke besluiten nemen: een positief oordeel, een oordeel positief onder voorwaarden of een negatief oordeel over de toets nieuwe opleiding.

De NVAO kan voorwaarden verbinden aan het besluit. In dat geval dient de opleiding binnen maximaal twee jaar een aanvullende beoordeling aan te vragen, waarbij de NVAO beziet of de opleiding inmiddels aan de gestelde voorwaarden heeft voldaan. Indien geen herbeoordeling wordt aangevraagd of indien niet aan de voorwaarden blijkt te zijn voldaan, vervalt het positieve besluit. De beoordeling van de gestelde voorwaarden wordt uitgevoerd in opdracht van de NVAO door een beoordelingspanel. De aanvullende beoordeling volgt op hoofdlijnen de procedure voor een reguliere TNO. Het beoordelingspanel richt zich met name op de eerder geconstateerde tekortkomingen binnen de opleiding.

Indien de Toets nieuwe opleiding is aangevraagd voor een opleiding waaraan op het moment van de aanvraag al feitelijk onderwijs wordt verzorgd, worden eveneens het gerealiseerde niveau van de studenten beoordeeld overeenkomstig standaard 4 van het beoordelingskader van de beperkte Toets nieuwe opleiding .

6 Uitgebreide Toets Nieuwe Opleiding (TNO)

6.1 Opzet

Het kader voor de uitgebreide beoordeling van nieuwe opleidingen (uitgebreid TNO-kader) wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
7. Indien van toepassing: Worden de doelstellingen bereikt?[17]
8. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in acht onderwerpen en twaalf standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, negatief of positief onder voorwaarden.

[17] Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

6.2 Beoordelingskader voor de uitgebreide TNO

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Programma

Standaard 2: *De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.*

Toelichting: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 3: *De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.*

Toelichting: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 4: *De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.*

Toelichting: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 5: *Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.*

Toelichting: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Personeel

Standaard 6: *Het personeel is gekwalificeerd en de omvang ervan toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.*

Toelichting: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo- of een wo-opleiding.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Voorzieningen

Standaard 7: *De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.*

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 8: *De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.*

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Kwaliteitszorg

Standaard 9: *De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.*

Toelichting: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De opleiding verzamelt tevens managementinformatie met betrekking tot de rendementen en de staf-studentratio. *Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.*

Toetsing

Standaard 10: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*

Toelichting: Dit blijkt uit de tussentijdse en afsluitende vormen van toetsing. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

Standaard 11: *De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.*

Toelichting: De afstudeergarantie beslaat een redelijke termijn die is gerelateerd aan de studieduur van de opleiding.

Oordeel: Voldoet wel, voldoet ten dele of voldoet niet. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien van toepassing: Gerealiseerde eindkwalificaties[18]

Standaard 12: *De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

Toelichting: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Oordeel: Onvoldoende, voldoende, goed, excellent. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

Het visitatiepanel beantwoordt de vraag of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Oordeel: Positief, negatief of positief onder voorwaarden. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien het panel het oordeel positief onder voorwaarden uitspreekt, geeft het deze voorwaarden en de termijn waarbinnen deze vervuld moeten worden expliciet aan. Het panel beslist alleen het oordeel positief onder voorwaarden uit te spreken indien naar het oordeel van het panel aan de gestelde voorwaarden binnen maximaal twee jaar kan worden voldaan. Bij de beoordeling worden de beslisregels gehanteerd uit hoofdstuk11..

Indien een opleiding niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken. Zie hiervoor ook paragraaf 6.5.

6.3 Samenstelling van het visitatiepanel

De NVAO stelt het visitatiepanel samen dat de TNO uitvoert en de NVAO benoemt dit visitatiepanel. De te beoordelen opleiding heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van het visitatiepanel.

Het is van belang dat het visitatiepanel op een dusdanige manier wordt samengesteld dat een zinvolle discussie tussen ‘peers’ kan ontstaan, waarbij het panel voldoende onafhankelijk is. De samenstelling van het visitatiepanel is geregeld in hoofdstuk 13 van dit kader.

18 Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

6.4 Beoordelingsproces

6.4.1 Informatiedossier

De opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door het visitatiepanel een informatiedossier over de opleiding. Het informatiedossier dient de standaarden van het kader voor de uitgebreide TNO te volgen. De opleiding wordt gepositioneerd ten opzichte van bestaande (en nieuwe) opleidingen in binnen- en buitenland. Het informatiedossier is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

Het informatiedossier is bij uitstek het handvat om docenten en 'peers' te laten spreken over de inhoud van de opleiding. Het moet dan ook een document zijn waaraan de belanghebbenden zich gecommitteerd hebben.

Het TNO-kader biedt daarnaast de mogelijkheid om het gesprek tijdens de visitatie over de ambities van de opleiding. Wat zijn de keuzes voor de toekomst, waar wil de opleiding heen? Om een dergelijk gesprek te kunnen voeren, wordt van het visitatiepanel verwacht dat het ook in staat is met de opleiding over haar toekomstplannen te reflecteren.

De omvang van het informatiedossier is maximaal 20 pagina's, exclusief bijlagen.

6.4.2 Gerealiseerd eindniveau

Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt ook bij de TNO het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

Teneinde te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, bestudeert het panel een selectie van eindwerken overeenkomstig de NVAO richtlijn 'beoordeling eindwerken' (www.nvao.net).

In veel gevallen vormt de eindscriptie de eindtoets van de opleiding. Naast, of soms in plaats van, de eindscriptie komen ook andere eindwerken voor zoals een portfolio, een beroepsproduct, een (reeks van) tentamen(s), artikel, een artistieke prestatie, o.i.d. De opleiding beschrijft hoe zij de realisatie van het eindniveau toetst. Het panel bepaalt uiteindelijk welke producten of welk 'palet van eindprestaties' als eindwerken van de opleiding worden beoordeeld.

De opleiding stelt het panel een complete en geanonimiseerde overzichtslijst ter beschikking van alle afstudeerders van de laatste twee studiejaren. In ieder geval is daarop vermeld: het studentnummer, titel van het eindwerk, de afstudeerdatum, de variant en de locatie van de opleiding, de behaalde resultaten in de afstudeerfase [bijvoorbeeld: cijfer beoordeling eindwerk(en), cijfer mondelinge verdediging, eindcijfer afstuderen]. Het panel selecteert minimaal 15 eindwerken uit deze lijst. Het panel beoordeelt de eindwerken voorafgaand aan het locatiebezoek. Tijdens het locatiebezoek wordt gesproken met beoordelaars/examinatoren van de opleiding om een goed inzicht te krijgen in de wijze waarop de beoordeling tot stand is gekomen.

6.4.3 Locatiebezoek

Het verplichte locatiebezoek ten behoeve van de uitgebreide TNO duurt in beginsel een dag. Hierbij wordt als werkwijze gehanteerd dat het visitatiepanel vooraf gezamenlijk een voorlopig oordeel heeft gevormd over de opleiding en de vragen voor het locatiebezoek heeft geformuleerd.

Het visitatiepanel spreekt tijdens het locatiebezoek met het (beoogde) opleidingsmanagement, de (beoogde) leden van de examencommissie en de opleidingscommissie (indien wettelijk vereist), (beoogde) docenten en waar relevant vertegenwoordigers van het beroepenveld. Daarnaast bestudeert het panel het door de opleiding ter inzage gelegde materiaal. De precieze omvang van de gesprekken, de mogelijke clustering van de gespreksdeelnemers en de verdere inrichting van het bezoek worden bepaald door het panel. Het panel beslist naar eigen inzicht met welke docenten en studenten het wil spreken. De delegaties van de opleiding bestaan in beginsel uit niet meer dan zes personen.

Aan het einde van het locatiebezoek koppelt de voorzitter van het visitatiepanel de bevindingen van het panel op beknopte en evenwichtige wijze terug aan de opleiding.

6.4.4 Beoordelingsprocedure binnen het visitatiepanel

Het visitatiepanel geeft een oordeel over alle in het beoordelingskader opgenomen standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen van het panel. Vervolgens formuleert het panel een algemeen, gewogen en gemotiveerd, oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

Het visitatiepanel toetst of de naam van de opleiding voldoende inzicht biedt in de inhoud van de opleiding en aansluit bij hetgeen gebruikelijk is binnen de visitatiegroep of sector waartoe de opleiding toe gaat behoren.

Voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs geeft het panel tevens een oordeel over de te hanteren toevoeging aan de graad.[19] De referentielijst uit de ministeriële regeling en de uitwerking daarvan door de NVAO is daarbij leidend (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten door het panel conform de ministeriële regeling beargumenteerd worden aan de hand van de internationale herkenbaarheid van de te gebruiken toevoeging aan de graad.

Daarnaast beoordeeld het panel het voorstel van de opleiding inzake de Croho sectorindeling.

6.4.5 Adviesrapport

De secretaris van het visitatiepanel stelt een adviesrapport op van ongeveer 20 pagina's. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van het panel op de standaarden. Het panel geeft daarbij een onderbouwing op basis van het informatiedossier van de opleiding, de gevoerde gesprekken en de onderliggende informatie uit het ter inzage liggende materiaal. In het rapport zijn aansprekende en representatieve voorbeelden opgenomen. Het panel doet in het rapport verslag van de wijze waarop het zijn bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen.

Het adviesrapport wordt voorafgegaan door een samenvattend oordeel over de kwaliteit van de opleiding van maximaal twee pagina's. Indien er eventuele verbeteracties mogelijk zijn, dan zijn deze in een aparte paragraaf en in de samenvatting van het rapport opgenomen. Verder bevat het rapport een scoretabel met de paneloordelen, informatie over de datum / data van het locatiebezoek, de namen van de gespreksdeelnemers, de basisgegevens over

[19] WHW artikel 5a.2, lid 2a, onder a.

de opleiding (zie hoofdstuk 8), een overzicht van het bestudeerde materiaal en de onafhankelijkheidsverklaringen van de panelleden en de secretaris.

De NVAO stuurt het adviesrapport naar het bestuur van de instelling nadat alle panelleden hebben ingestemd met de inhoud van het rapport. De instelling krijgt de gelegenheid om binnen een termijn van twee weken te reageren op feitelijke onjuistheden in het rapport, waarna de voorzitter van het panel het rapport definitief vaststelt nadat alle panelleden hebben kennisgenomen van en ingestemd met de inhoud van het rapport. Het rapport wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van het panel en ter besluitvorming aangeboden aan de NVAO. Indien het rapport vragen oproept bij de NVAO of indien een instelling dit wenst, kan de NVAO de opleiding en/of het visitatiepanel uitnodigen voor nader overleg.

6.5 NVAO-besluitvorming

De NVAO kan op hoofdlijnen drie mogelijke besluiten nemen: een positief oordeel, een oordeel positief onder voorwaarden of een negatief oordeel over de toets nieuwe opleiding.

De NVAO kan voorwaarden verbinden aan het besluit. In dat geval dient de opleiding binnen maximaal twee jaar een aanvullende beoordeling aan te vragen, waarbij de NVAO beziet of de opleiding inmiddels aan de gestelde voorwaarden heeft voldaan. Indien geen herbeoordeling wordt aangevraagd of indien niet aan de voorwaarden blijkt te zijn voldaan, vervalt het positieve besluit. De beoordeling van de gestelde voorwaarden wordt uitgevoerd in opdracht van de NVAO door een beoordelingspanel. De aanvullende beoordeling volgt op hoofdlijnen de procedure voor een reguliere TNO. Het beoordelingspanel richt zich met name op de eerder geconstateerde tekortkomingen binnen de opleiding.

Indien de Toets nieuwe opleiding is aangevraagd voor een opleiding waaraan op het moment van de aanvraag al feitelijk onderwijs wordt verzorgd, worden eveneens het gerealiseerde niveau van de studenten beoordeeld overeenkomstig standaard 11 van het beoordelingskader van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding .

Indien de Toets nieuwe opleiding is aangevraagd voor een opleiding waaraan op het moment van de aanvraag nog geen feitelijk onderwijs wordt verzorgd en de opleiding wordt verzorgd door een instelling die niet beschikt over een instellingstoets kwaliteitszorg of een instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden[20], wordt drie jaar nadat de toets nieuwe opleiding is verleend het gerealiseerde niveau beoordeeld, gelet op hetgeen internationaal gewenst en gangbaar is (overeenkomstig standaard 11 van het beoordelingskader van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding).

In beginsel zal het oorspronkelijke panel de aanvullende toets uitvoeren.

[20] Instellingen die deelnemen aan het Invoeringsregime ten behoeve van de introductie van de instellingstoets kwaliteitszorg als bedoeld in artikel 18.32c van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en nog geen besluit instellingstoets kwaliteitszorg bezitten hoeven geen tussentijdse, aanvullende toets nieuwe opleiding op de twee hiervoor genoemde aspecten te ondergaan.

Valt deze toets negatief uit voor beide dan wel een van de twee aspecten dan vervalt de toets nieuwe opleiding. De NVAO heeft in dat geval wel de bevoegdheid een herstelbesluit te nemen overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 10 van dit kader.

7 Bijzondere kenmerken

7.1 Achtergrond

De bijzondere kenmerken zijn opgenomen in het accreditatiestelsel omdat deze kunnen bijdragen aan de nationale en internationale profilering van opleidingen in het hoger onderwijs. Het bijzondere kenmerk biedt instellingen de mogelijkheid zich te profileren op aspecten die niet direct gerelateerd zijn aan het niveau van de opleiding, maar bijvoorbeeld te maken hebben met de oriëntatie (zoals onderzoeksmasters), met doelstellingen als duurzaamheid, of met het residentiële karakter.

De uitgangspunten bij de beoordeling van een bijzonder kenmerk zijn:

1. Een bijzonder kenmerk ziet niet op een aspect dat ook wordt beoordeeld op grond van een reguliere beoordeling in het kader van een instellingstoets kwaliteitszorg, een accreditatie of TNO.
2. De auditcommissie of het visitatiepanel toetst een bijzonder kenmerk aan de hand van het daarvoor relevante kader in combinatie met onderstaande criteria. De commissie of het panel beoordeelt hierbij of een instelling of een opleiding met een bijzonder kenmerk waarmaakt wat ze belooft.
3. De commissie of het panel stelt hiertoe in samenspraak met de instelling of opleiding vast aan welke standaarden precies aandacht zal worden besteed bij de beoordeling.
4. De noodzakelijke vergelijking met andere relevante instellingen of opleidingen wordt uitgevoerd door de instelling of opleiding zelf.
5. De samenstelling van de beoordelende commissie of het panel is adequaat met het oog op de beoordeling van het bijzondere kenmerk.
6. Uitgangspunt is dat de beoordeling van een bijzonder kenmerk door de instelling of opleiding op ieder moment kan worden aangevraagd, maar dat de accreditatietermijn ervan de einddatum van de oorspronkelijke aanvraag niet overschrijdt.
7. Een bijzonder kenmerk moet voldoen aan de volgende criteria:

7.2 Criteria voor een bijzonder kenmerk

Onderscheidend karakter

Criterium 1: *Het bijzondere kenmerk is onderscheidend voor de instelling of opleiding in relatie tot relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.*

Toelichting: De instelling of opleiding toont aan dat het bijzondere kenmerk een onderscheidend, maar niet noodzakelijk uniek, karakter heeft ten opzichte van relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Oordeel: Voldoet wel of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Concretisering

Criterium 2: *De gevolgen van het bijzondere kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het desbetreffende beoordelingskader.*

Toelichting: De beoordelende auditcommissie of het visitatiepanel geeft aan welke standaard(en) waarom relevant geacht worden voor de realisatie van het kenmerk. In de beoordeling moet de operationalisering van het bijzondere kenmerk aangetoond worden voor de relevante standaard(en). Indien een bijzonder kenmerk inhoudelijk samenhangt met meerdere standaarden van het desbetreffende kader, dan moet voor al die standaarden een concrete en afgeronde beoordeling van het kenmerk opgenomen zijn.

Oordeel: Voldoet wel of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Relevantie

Criterium 3: *Het bijzondere kenmerk is van wezenlijk belang voor het profiel van de instelling of de aard van de opleiding.*

Toelichting: Het bijzonder kenmerk is voldoende herkenbaar binnen de instelling of opleiding en levert een relevante bijdrage aan de vergroting en verscherping van de keuzemogelijkheden voor studenten en de arbeidsmarkt.

Oordeel: Voldoet wel of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

Het bijzondere kenmerk wordt

Oordeel: Wel, niet toegekend. (Gewogen en gemotiveerd.)

8 Verplichte documentatie

8.1 Instellingstoets kwaliteitszorg

Tijdens het beoordelingsproces verstrekt de instelling een beperkt aantal documenten aan de auditcommissie. De NVAO gaat ervan uit dat het bestaande documenten zijn, die binnen de instelling voorhanden zijn en niet speciaal voor de instellingstoets kwaliteitszorg worden opgesteld. De documenten dienen ter onderbouwing en eventueel ter verificatie. Ander materiaal is slechts noodzakelijk als de commissie expliciet daarom vraagt of als de instelling een bepaalde profilering wil aantonen.

8.1.1 Basisgegevens over de instelling
(De basisgegevens worden opgenomen in de kritische reflectie, het adviesrapport en het besluit van de NVAO.)

1. naam instelling;
2. status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs);
3. locatie(s);
4. overzicht met alle opleidingen, studenten- en docentenaantallen.

8.1.2 Verplichte bijlagen bij de kritische reflectie
(De lijst met bestudeerde bijlagen wordt opgenomen in het adviesrapport.)

1. missie en/of visie ten aanzien van het onderwijs en, indien aanwezig, het meest recente strategische beleidsplan van de instelling;
2. organigram;
3. kwaliteitszorgplan.

8.1.3 Documenten ter inzage tijdens de bezoeken
(De lijst met bestudeerd materiaal wordt opgenomen in het beoordelingsrapport.)

1. onderwijsbeleidsplan of soortgelijk(e) document(en);
2. personeels(beleid)plan of soortgelijk(e) document(en);
3. beleidsplan op het gebied van de toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking
4. actuele voorbeelden van relevante managementinformatie.

8.2 Accreditatie

Tijdens het beoordelingsproces verstrekt de opleiding een beperkt aantal documenten aan het visitatiepanel. Het gaat daarbij om bestaande documenten, die binnen de opleiding of instelling voorhanden zijn en niet speciaal voor de opleidingsbeoordeling worden opgesteld. De documenten dienen ter adstructie en eventueel ter verificatie.

8.2.1 Basisgegevens over de opleiding

(De basisgegevens worden opgenomen in de kritische reflectie, het beoordelingsrapport en het besluit van de NVAO.)

Administratieve gegevens van de opleiding

1. naam opleiding zoals in CROHO;
2. oriëntatie en niveau opleiding;
3. voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs de te hanteren toevoeging aan de graad. Zie de ministeriële regeling en de daarin vervatte referentielijst en de uitwerking daarvan door de NVAO (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten worden gevalideerd door het visitatiepanel;
4. aantal studiepunten;
5. afstudeerrichtingen;
6. locatie(s);
7. variant(en) voltijd, deeltijd, duaal, 3 jarig traject voor VWO bij een hbo-bacheloropleiding;
8. joint programme, met opgave van de betrokken partnerinstellingen (indien van toepassing);
9. onderwijstaal;
10. registratienummer in CROHO.

Administratieve gegevens van de instelling

1. naam instelling;
2. status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs);
3. resultaat instellingstoets kwaliteitszorg.

8.2.2 Verplichte bijlagen bij de kritische reflectie

(Bijlagen kunnen ook alleen digitaal beschikbaar worden gesteld. De lijst met bestudeerde bijlagen en de kwantitatieve gegevens worden opgenomen in het beoordelingsrapport.)

1. domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding;
2. schematisch programmaoverzicht;
3. inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van eindkwalificaties, leerdoelen, werkvorm(en), wijze van toetsing, literatuur (verplicht/aanbevolen), docent en studiepunten;
4. onderwijs- en examenregeling (OER);

(Punt 2 t/m 4 zijn veelal opgenomen in een studiegids, in dat geval kan deze als bijlage worden opgenomen of digitaal ter beschikking gesteld.)

5. overzicht van het ingezette personeel met naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid;
6. een complete en geanonimiseerde overzichtslijst van alle afstudeerders van de laatste twee studiejaren. In ieder geval is daarop vermeld: het studentnummer, titel van het eindwerk, de afstudeerdatum, de variant en de locatie van de opleiding, de behaalde resultaten in de afstudeerfase [bijvoorbeeld: cijfer beoordeling eindwerk(en), cijfer mondelinge verdediging, eindcijfer afstuderen]. (zie voor de wijze van selecteren en beoordelen de 'richtlijn beoordeling eindwerken' op www.nvao.net);
7. uitval, rendement, en/of gemiddelde studieduur van gediplomeerden;
8. gerealiseerde docent-student ratio;
9. docentkwaliteit (aandeel van docenten met een mastergraad en aandeel gepromoveerde docenten);
10. gemiddeld aantal contacturen per studiejaar.

8.2.3 Documenten ter inzage tijdens het bezoek ten behoeve van de beperkte opleidingsbeoordeling

(Bijlagen kunnen ook alleen digitaal beschikbaar worden gesteld. De lijst met bestudeerd materiaal wordt opgenomen in het beoordelingsrapport.)

1. het jaarverslag van de examencommissie en de verslagen van de opleidingscommissie (indien een opleidingscommissie vereist is);
2. toetsopgaven met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen);
3. een representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal;

Het gaat hierbij steeds om reeds bestaande documenten. Bovenstaande documenten volstaan. Het is niet nodig meer dan bovengenoemde documenten ter inzage te leggen.

8.2.4 Documenten ter inzage tijdens het bezoek ten behoeve van de uitgebreide opleidingsbeoordeling

(De lijst met bestudeerd materiaal wordt opgenomen in het beoordelingsrapport.)

1. onderwijsbeleidsplan of soortgelijk(e) document(en);
2. kwaliteitszorgplan;
3. beleidsplan ten aanzien van de toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking;
4. een samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en een actueel voorbeeld van relevante managementinformatie;
5. documentatie over student- en docenttevredenheid;
6. verslagen van overleg in relevante commissies / organen;
7. toetsopgaven met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen (zoals presentaties, stages, assessments of portfolio's) en beoordelingen;
8. een representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

8.3 Toets nieuwe opleiding

8.3.1 Basisgegevens over de opleiding

(De basisgegevens worden opgenomen in het informatiedossier, het adviesrapport en het besluit van de NVAO.)

Administratieve gegevens van de opleiding

1. naam opleiding;
2. oriëntatie en niveau opleiding;
3. voorstel voor indeling in een visitatiegroep;
4. de te hanteren toevoeging aan de graad. Voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs zie de ministeriële regeling en de daarin vervatte referentielijst en de uitwerking daarvan door de NVAO (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten worden gevalideerd door het visitatiepanel;
5. voorstel inzake de Croho sectorindeling (gevalideerd door het visitatiepanel);
6. aantal studiepunten;
7. afstudeerrichtingen;
8. locatie(s);
9. variant(en).

Administratieve gegevens van de instelling

1. naam instelling;
2. status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs);
3. resultaat instellingstoets kwaliteitszorg.

8.3.2 Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

(De lijst met bestudeerde bijlagen en de kwantitatieve gegevens worden opgenomen in het adviesrapport.)

1. domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding;
2. schematisch programmaoverzicht;
3. een gedetailleerde beschrijving van het curriculum van het eerste jaar, waarin per opleidingsonderdeel de doelstellingen, onderwijsvorm, didactisch concept, studieomvang, beoordelingsvorm alsmede de relatie met onderzoek of werkveld zijn beschreven., met vermelding van eindkwalificaties, leerdoelen, werkvorm(en), wijze van toetsing, literatuur (verplicht/aanbevolen), docent en studiepunten;
4. onderwijs- en examenregeling (OER);
5. overzicht van het in te zetten personeel met naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid;
6. indien vereist het besluit macrodoelmatigheid;
7. overzicht van de contacten met het werkveld (indien relevant);
8. beoogde docent-studentratio;
9. beoogd aantal contacturen per studiejaar.

8.3.3 Documenten ter inzage tijdens het bezoek (beperkte toets nieuwe opleiding)
(De lijst met bestudeerd materiaal wordt opgenomen in het adviesrapport.)

1. handboeken en overig studiemateriaal.

8.3.4 Documenten ter inzage tijdens het bezoek (uitgebreide toets nieuwe opleiding)
(De lijst met bestudeerd materiaal wordt opgenomen in het adviesrapport.)

1. onderwijsbeleidsplan of soortgelijk(e) document(en);
2. beleidsplan op het gebied van onderzoek in relatie tot de aangeboden opleidingen of soortgelijk(e) document(en);
3. personeels(beleid)plan of soortgelijk(e) document(en);
4. voorzieningenplan of soortgelijk(e) document(en);
5. beleidsplan ten aanzien van de toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking;
6. kwaliteitszorgplan;
7. verslagen van overleg in relevante commissies / organen;
8. handboeken en overig studiemateriaal.

9 Varianten en locaties

9.1 Varianten en locaties

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd, duaal of een driejarig traject voor vwo'ers in de hbo-bachelor), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant en/of traject de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het desbetreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.
Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

10 Beoordelingsschalen voor opleidingen

Bij de beoordeling van opleidingen worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van de opleiding als geheel.

Bij ieder oordeel wordt een aantal voorbeelden gegeven dat dienstig kan zijn als operationalisering.

Bij voorbeelden die enkel gelden voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling of uitgebreide staat 'UOB'. vermeld.

10.1 Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

10.2 Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie niet binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn niet geconcretiseerd in domein- of opleidingsspecifieke leerresultaten.
- Programma, personeel en voorzieningen vormen samen geen faciliterende leeromgeving.
- Er is geen opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid.
- De beoogde eindkwalificaties worden niet gerealiseerd.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is niet systematisch en vertaalt zich in een gebrek aan verbeterbeleid. (UOB).

10.3 Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn geconcretiseerd in domein- of opleidingsspecifieke leerresultaten.
- Programma, personeel en voorzieningen vormen samen een faciliterende leeromgeving die toelaat de eindkwalificaties te realiseren.
- Er is een opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid. De beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is systematisch en vertaalt zich in een consequent verbeterbeleid. (UOB).

10.4 Goed

De opleiding steekt systematisch uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De beoogde eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn geconcretiseerd in domein- of opleidingsspecifieke leerresultaten die uitsteken boven de gangbare normen.
- De combinatie van programma en personeel zorgt voor een uitdagende leeromgeving.
- Er is een opleidingsbreed, transparant en coherent toetsbeleid dat andere opleidingen ten voorbeeld strekt.
- De gerealiseerde eindkwalificaties vertalen zich in producten die systematisch bovengemiddeld zijn.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is systematisch en vertaalt zich in een consequent verbeterbeleid dat zicht uit in een groeiende kwaliteitscultuur. (UOB).

10.5 Excellent

De opleiding steekt systematisch ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een internationaal voorbeeld.

Er kan hierbij gedacht worden aan de volgende operationalisering:

- De eindkwalificaties passen qua niveau en/of oriëntatie binnen de (inter)nationale kwalificatieraamwerken en zijn geconcretiseerd in domein- of opleidingsspecifieke leerresultaten. Vanuit een geëxpliciteerde en unieke visie geeft de opleiding er een specifieke invulling aan en fungeert zij internationaal als een voorbeeld.
- Programma en personeel vormen samen een uitdagende, innovatieve en originele leeromgeving.
- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn van uitmuntende kwaliteit en vertalen zich in awards en (inter)nationale publicaties.
- De kwaliteitszorg in de opleiding is systematisch en vertaalt zich in een consequent verbeterbeleid en sterk zelfevaluerend vermogen van de opleiding, wat zich uit in een sterke kwaliteitscultuur. (UOB).

11 Beslisregels

11.1 Opleidingsbeoordelingen

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval ‘onvoldoende’ indien standaard 1, 3 of 4 als ‘onvoldoende’ beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen ‘goed’ zijn indien tenminste twee standaarden als ‘goed’ worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen ‘excellent’ zijn indien tenminste twee standaarden als ‘excellent’ worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 4.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval ‘onvoldoende’ indien standaard 1, 10 of 11 als ‘onvoldoende’ beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen ‘goed’ zijn indien tenminste 5 standaarden als ‘goed’ worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen ‘excellent’ zijn indien tenminste 5 standaarden als ‘excellent’ worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

Beperkte TNO

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval ‘onvoldoende’ indien standaard 1, 3 of 5 (indien van toepassing) als ‘onvoldoende’ beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 of 3 kan niet leiden tot het toekennen van een TNO onder voorwaarden.

Uitgebreide TNO

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval ‘onvoldoende’ indien standaard 1, 10 of 12 (indien van toepassing) als ‘onvoldoende’ beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 of 10 kan niet leiden tot het toekennen van een TNO onder voorwaarden.

11.2 Instellingstoets kwaliteitszorg

- Het eindoordeel bij de instellingstoets kwaliteitszorg is in elk geval ‘negatief’ indien standaard 1 of 4 als ‘voldoet niet’ beoordeeld wordt.

12 Herstel en beoordeling onder voorwaarden

In dit hoofdstuk geeft de NVAO uitwerking aan de regels die bij algemene maatregel van bestuur (amvb) gesteld zijn aan het verlenen van een besluit onder voorwaarden en aan het toekennen van een herstelperiode. De WHW schrijft voor dat er bij amvb voorschriften worden gegeven omtrent de voorwaarden waaronder en de gevallen waarin sprake kan zijn van het toekennen van een herstelperiode bij het verlenen van accreditatie (artikel 5a.12a, eerste lid), een toets nieuwe opleiding onder voorwaarden (artikel 5a.11, vierde lid) en een instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden (artikel 5a.13d, zesde lid). Deze amvb wordt hier aangehaald als: Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536).

12.1 Toets Nieuwe Opleiding en Instellingstoets Kwaliteitszorg onder voorwaarden

De NVAO kan aan een toets nieuwe opleiding of een instellingstoets kwaliteitszorg voorwaarden verbinden als zij op grond van het overgelegde advies van een commissie van deskundigen tot de conclusie komt dat bepaalde kwaliteitsaspecten weliswaar onvoldoende zijn, maar redelijkerwijs binnen een periode van maximaal twee jaren zijn weg te nemen. Wat betreft de toets nieuwe opleiding geldt dit zowel voor de uitgebreide als de beperkte beoordeling (artikel 5a.10a, tweede lid, en artikel 5a.13g, eerste lid). Als een toets nieuwe opleiding of een instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden wordt verleend, hebben de bedoelde voorwaarden betrekking op de inspanningen die van het instellingsbestuur worden verwacht om te bereiken dat de kwaliteitsaspecten, die onvoldoende zijn, worden verbeterd en de wijze waarop deze moeten worden uitgevoerd, de wijze waarop en de termijn waarbinnen uiterlijk door het instellingsbestuur aan de NVAO wordt gerapporteerd, en de communicatie van het instellingsbestuur over de gestelde voorwaarden met studenten en andere belanghebbenden. Wat betreft de rapportagetermijn geldt dat deze logischerwijs moet zijn gelegen na de termijn die wordt gegund om de verbeteringen te realiseren. De periode kan korter zijn dan twee jaar als de NVAO van mening is dat het herstel sneller te realiseren valt. De communicatie is van belang omdat studenten volledig geïnformeerd moeten zijn als zij kiezen voor een studie. Voor anderen, zoals werkgevers waarmee de instelling een bijzondere relatie heeft en waarbij veel studenten in dienst treden, is die informatie ook relevant.

Een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding moet worden afgewezen als het oordeel over de standaard ‘Beoogde eindkwalificaties’ of over de standaard ‘Toetsing’ onvoldoende is.

Een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding gevraagd voor een opleiding waaraan ten tijde van de aanvraag al feitelijk onderwijs wordt verzorgd moet worden afgewezen indien beide aspecten:
1. het gerealiseerde niveau, gelet op hetgeen internationaal gewenst en gangbaar is, en
2. de deugdelijkheid van beoordeling, toetsing en examinering van de studenten.
negatief zijn beoordeeld.

Een aanvullende toets nieuwe opleiding als bedoeld in hoofdstuk 6. valt negatief uit als deze beide aspecten met een onvoldoende worden beoordeeld. In dat geval vervalt de toets nieuwe opleiding. Overigens heeft de NVAO alsdan wel de bevoegdheid tot het toekennen van een herstelperiode van ten hoogste twee jaren. Zie in dat verband hieronder onder herstel.

Een aanvraag voor een instellingstoets kwaliteitszorg moet worden afgewezen indien het oordeel over de standaard 'Visie op de kwaliteit van het onderwijs' of de standaard 'Verbeterbeleid' onvoldoende is. In die gevallen is een toets nieuwe opleiding of instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden niet mogelijk.

12.2 Herstelperiode accreditatie

Als de NVAO een aanvraag tot hernieuwing van een al bestaande accreditatie of accreditatie na afloop van een besluit toets nieuwe opleiding beoordeelt en vaststelt dat de opleiding niet voldoet aan alle vereiste kwaliteitsaspecten, kan zij besluiten de geldigheidsduur van een bestaande accreditatie, respectievelijk toets nieuwe opleiding, te verlengen en een zogenaamde 'herstelperiode' toekennen. Dit geldt zowel voor de uitgebreide als beperkte opleidingsbeoordeling. Deze bevoegdheid heeft de NVAO ook in het kader van een aanvullende toets als bedoeld in artikel 5a.10a, vierde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Een herstelperiode kan alleen maar worden toegekend als de NVAO van mening is dat de gebreken redelijkerwijs binnen een periode van ten hoogste twee jaar zijn te herstellen. Het beoordelingsrapport van het visitatiepanel is daarbij van groot belang. Als het oordeel over de standaard 'Beoogde eindkwalificaties' onvoldoende is, kan evenwel nooit een herstelperiode worden toegekend en moet de accreditatieaanvraag worden afgewezen. De reden daarvan is dat het ambitieniveau tenminste op orde moet zijn. Op het moment dat het nagestreefde eindniveau onder de maat is, ontbreekt aan de opleiding de garantie van basiskwaliteit, en daarmee samenhangend, een kritische kwaliteitscultuur en visie, het beginpunt van kwalitatief goed hoger onderwijs van internationale klasse. Toekenning van een herstelperiode is in zo'n geval niet op zijn plaats.

Voordat de NVAO besluit tot het toekennen van een herstelperiode stelt zij de instelling in de gelegenheid een herstelplan op te stellen. De instelling laat dit plan beoordelen door een commissie van onafhankelijke deskundigen, vaak kan dit dezelfde commissie zijn die eerder de visitatie uitvoerde. Bekostigde instellingen leggen het herstelplan ter advies voor aan de opleidingscommissie van de desbetreffende opleiding en voegen het advies van de opleidingscommissie bij het herstelplan. Een besluit tot verlenen van een herstelperiode gaat in op de dag dat het genomen is.

De NVAO kan bij het verlenen van de herstelperiode voorwaarden stellen. Deze voorwaarden komen qua inhoud en functie overeen met de voorwaarden die aan de toets nieuwe opleiding en de instellingstoets kwaliteitszorg kunnen worden verbonden. Het verschil met de toets nieuwe opleiding en de instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden is echter dat het instellingsbestuur ten minste een half jaar voor afloop van de herstelperiode een nieuwe aanvraag bij de NVAO moet indienen, namelijk een aanvraag om een besluit tot vaststelling dat de opleiding alsnog aan het accreditatiekader voldoet (artikel 5a.12a, vierde en vijfde lid, van de wet).

Net als bij de toets nieuwe opleiding of instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden geldt ook ten aanzien van de herstelperiode dat deze korter kan zijn dan twee jaar als de NVAO van mening is dat het herstel sneller te realiseren valt. Het visitatiepanel buigt zich over de wijze waarop de instelling de door de NVAO vastgestelde tekortkomingen heeft

verbeterd en oordeelt of de opleiding inmiddels op alle wettelijke kwaliteitsaspecten voldoende scoort.

Net als het visitatiepanel, dat oorspronkelijk de opleiding heeft beoordeeld, behoeft het visitatiepanel, dat zich buigt over het herstel, naar analogie van artikel 5a.2, tweede lid, van de wet, instemming van de NVAO. Het visitatiepanel dat zich buigt over het herstel wordt in elk geval gevuld met twee vakdeskundigen uit het panel dat oorspronkelijk de opleiding heeft beoordeeld.

13 Samenstelling van commissies en panels

13.1 De auditcommissie voor de instellingstoets kwaliteitszorg

De NVAO stelt de auditcommissie samen die de instellingstoets kwaliteitszorg uitvoert en de NVAO benoemt deze auditcommissie. De te beoordelen instelling heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van de auditcommissie.

Aan de auditcommissie worden de volgende eisen gesteld:
1. de commissie bestaat uit tenminste vier leden, onder wie een student;
2. de commissie beschikt over bestuurlijke deskundigheid, onderwijsdeskundigheid en auditdeskundigheid, is op de hoogte van ontwikkelingen in de hoger onderwijssector in binnen- en buitenland en is gezaghebbend;
3. een van de leden met bestuurlijke deskundigheid treedt op als voorzitter;
4. de commissie is onafhankelijk (de leden hebben tenminste vijf jaar geen banden gehad met de te beoordelen instelling).

De auditcommissie wordt begeleid door een procescoördinator van de NVAO en ondersteund door een secretaris. Ook de secretaris en de procescoördinator zijn onafhankelijk van de desbetreffende instelling. De secretaris en de procescoördinator zijn geen lid van het panel.

Alle commissieleden en de secretaris verklaren voorafgaand aan het eerste bezoek geen relaties of banden met de desbetreffende instelling te onderhouden, privé noch zakelijk, die een onafhankelijke oordeelsvorming over de instelling ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden, alsmede dat zij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet hebben gehad.

Naast de feitelijke onafhankelijkheid, zoals hiervoor uitgedrukt in de aard van de relatie en het aantal jaren, is het essentieel dat een beoogd commissielid of secretaris zich ook onafhankelijk voelt. Het is mogelijk dat een onafhankelijkheid van meer dan vijf jaar niet voldoende garantie is voor een onafhankelijke opstelling; een beoogd commissielid of secretaris zou nog een te sterke band met de instelling kunnen ervaren, of door bijvoorbeeld familiebanden te nauw bij een instelling of opleiding betrokken kunnen zijn. In dat geval kan een beoogd commissielid of secretaris geen deel uit maken van het panel. Het lidmaatschap van een panel vereist dientengevolge een professionele houding. De NVAO heeft hiertoe een gedragscode voor commissieleden en secretarissen opgesteld. Commissieleden en secretarissen ondertekenen de gedragscode vooraf en ondertekenen na afloop van het beoordelingsproces een door de NVAO voorgelegde verklaring dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Indien er tijdens het beoordelingsproces zaken plaatsvinden die de onafhankelijkheid van de beoordeling kunnen beïnvloeden, kunnen belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld commissieleden, medewerkers of studenten, dit melden bij de NVAO.

13.2 Samenstelling van visitatiepanels

Het visitatiepanel dat een bestaande opleiding beoordeelt in het kader een beperkte of uitgebreide opleidingsbeoordeling wordt samengesteld door de instellingen die samen een

visitatiegroep vormen. De instellingen wijzen een secretaris aan en dragen het panel vervolgens ter instemming voor aan de NVAO. De instellingen leveren hiervoor op een door de NVAO vastgestelde wijze gegevens aan over de deskundigheden en onafhankelijkheid van de panelleden en de secretaris.

Instellingen kunnen ook een evaluatiebureau opdracht geven om het panel samen te stellen voor de beoordeling van een bestaande opleiding. In dat geval moet het panel eveneens ter instemming worden voorgedragen aan de NVAO. Wanneer de voordracht gebeurt door het evaluatiebureau, dient het daartoe schriftelijk gemachtigd te zijn door de instelling(en).

De aanvraag voor goedkeuring van een panel wordt gedaan tenminste drie maanden voorafgaande aan het eerste bezoek van het panel. De NVAO neemt binnen vier weken een besluit over deze aanvraag.

Indien het instellingsbestuur er niet in slaagt in samenwerking met andere instellingen binnen een visitatiegroep een commissie van deskundigen samen te stellen, doet de NVAO een bindende voordracht voor de samenstelling van het visitatiepanel.

De NVAO stelt het visitatiepanel samen dat de toets nieuwe opleiding uitvoert in het kader van een beperkte of uitgebreide TNO. De NVAO benoemt dit visitatiepanel. De te beoordelen opleiding heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van het visitatiepanel.

Voor een gedegen beoordeling van de kwaliteit van bestaande opleidingen en de toetsing van nieuwe opleidingen is het belangrijk dat het visitatiepanel op een deskundige manier is samengesteld zodat een zinvolle discussie tussen ‘peers’ kan ontstaan, waarbij het panel voldoende onafhankelijk is.

Aan de panels van deskundigen worden de volgende eisen gesteld:

1. het panel bestaat uit ten minste vier leden, onder wie ten minste twee gezaghebbende domeindeskundigen[21] en een student;

2. het panel beschikt in zijn geheel over de volgende deskundigheden:
    a. vakdeskundigheid: deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied,
    b. internationale deskundigheid,
    c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld (indien van toepassing),
    d. onderwijsdeskundigheid: actuele ervaring met het geven of ontwikkelen van onderwijs alsmede toetsdeskundigheid op het desbetreffende opleidingsniveau en oriëntatie (hbo of wo) en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en)[22],
    e. studentgebonden deskundigheid,
    f. visitatie- of auditdeskundigheid;

[21] Onder domeindeskundigheid wordt verstaan vakdeskundigheid, internationale deskundigheid of werkvelddeskundigheid.

[22] Hieronder worden bijvoorbeeld afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten verstaan. Toetsdeskundigheid kan bijvoorbeeld worden aangetoond aan de hand van certificaten zoals BKO/SKO/BKE/SKE of lidmaatschappen van bijvoorbeeld toets- en examencommissies.

3. het panel is onafhankelijk (de leden hebben ten minste vijf jaar geen banden gehad met de instelling waartoe de opleiding behoort);

4. De voorzitter van het panel is door de NVAO getraind.

5. het panel wordt bijgestaan door een onafhankelijke secretaris die getraind is door de NVAO. De secretaris is geen lid van het panel.

Alle panelleden en de secretaris verklaren voorafgaand aan het bezoek geen relaties of banden met de desbetreffende instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden, alsmede dat zij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet hebben gehad.

Naast de feitelijke onafhankelijkheid, zoals hiervoor uitgedrukt in de aard van de relatie en het aantal jaren, is het essentieel dat een panellid of secretaris zich ook onafhankelijk voelt. Het is mogelijk dat een onafhankelijkheid van meer dan vijf jaar niet voldoende garantie is voor een onafhankelijke opstelling; een beoogd panellid of secretaris zou nog een te sterke band met de instelling of opleiding kunnen ervaren, of bijvoorbeeld door familiebanden te nauw bij een instelling of opleiding betrokken kunnen zijn. In dat geval kan een beoogd panellid of secretaris geen deel uit maken van het panel. Het lidmaatschap van een panel vereist dientengevolge een professionele houding. De NVAO heeft hiertoe een gedragscode voor panelleden en secretarissen opgesteld. Deze gedragscode bevat elementen ten aanzien van de onafhankelijkheid en geheimhouding alsmede ten aanzien van de houding van de panelleden en de secretaris tijdens het beoordelingsproces.

Panelleden en secretarissen ondertekenen een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces. Hierin is opgenomen dat zij kennis hebben genomen van de gedragscode. De voorzitter en de secretaris ondertekenen na afloop van het beoordelingsproces het beoordelingsrapport nadat alle panelleden kennis hebben genomen van het rapport en daarmee hebben ingestemd. In het rapport is tevens een verklaring opgenomen dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

De NVAO heeft een leidraad ‘Eisen aan de panelsamenstelling’ vastgesteld, waarin een nadere uitwerking van de eisen aan panelsamenstelling is gegeven. De leidraad bevat ook een procedure voor indiening, een door de instelling in te vullen formulier en een gedragscode voor panelleden en secretaris.

Indien er tijdens het beoordelingsproces zaken plaatsvinden die de onafhankelijkheid van de beoordeling kunnen beïnvloeden of die betrekking hebben op andere klachten ten aanzien van de panels en secretarissen, kunnen belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld panelleden, medewerkers of studenten, dit melden bij de NVAO.

14 Toelating tot het bestel: Verzwaarde, uitgebreide TNO

Met de inwerkingtreding van de wet versterking besturing is de oude aanwijzingsprocedure vervallen. Daarvoor is in de plaats gekomen een procedure voor de rechtspersoon die voor de eerste maal een geaccrediteerde (initiële dan wel postinitiële) opleiding wil gaan aanbieden. Wanneer de opleiding de eerste is die door de rechtspersoon in kwestie wordt aangeboden geldt een zogenoemde verzwaarde, uitgebreide toets nieuwe opleiding.[23]

Het gaat hierbij dus om een procedure die onderdeel is van het proces om toelating tot het WHW-bestel. De rechtspersoon dient in dat geval naast de vereisten die gelden voor een uitgebreide toets nieuwe opleiding aan te tonen dat de kwaliteit en de continuïteit van de desbetreffende opleiding waarvoor de toets nieuwe opleiding wordt gevraagd zijn gewaarborgd. Gewaarborgd moet dus zijn dat deze nieuw tot het bestel toe te laten rechtspersoon continuïteit heeft, wettelijke bepalingen naleeft en (bewezen) kwaliteit levert. De te beoordelen rechtspersoon moet dus al enige tijd daadwerkelijk onderwijs verzorgen (de zogeduide volledige cyclus-eis).

De NVAO zal de (eerste) opleiding van de rechtspersoon die toelating wenst tot het WHW-bestel beoordelen langs de weg van een uitgebreide toets nieuwe opleiding, waarbij echter in ieder geval ook zal worden gekeken naar de gerealiseerde kwaliteit. Het is dus geen zuivere plantoetsing. Immers, het gaat om bewezen kwaliteit. Daarin zit dus de verzwaring.

De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de desbetreffende opleiding; de Inspectie van het Onderwijs beoordeelt de kwaliteit en continuïteit van de rechtspersoon, waaronder de naleving van wet- en regelgeving. Nadat deze procedure is doorlopen zal vervolgens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een besluit nemen over toetreding tot het stelsel van hoger onderwijs (WHW-bestel).

Algemene uitgangspunten:
- De procedure ziet op instellingen (rechtspersonen) die nog geen geaccrediteerd/positief getoetst (nieuwe opleiding) onderwijs (initieel dan wel postinitieel) verzorgen; vereist is dat de rechtspersoon zelf daadwerkelijk het onderwijs aanbiedt;
- NVAO beoordeelt de opleiding via een zogenoemde verzwaarde, uitgebreide toets nieuwe opleiding;
- De verzwaring zit in het feit dat het geen plantoetsing is, maar dat er sprake moet zijn van bewezen kwaliteit (volledige cyclus-eis), er wordt ook gekeken naar de gerealiseerde kwaliteit;
- Met het positieve oordeel van de NVAO dient de rechtspersoon vervolgens een verzoek in om graden te mogen verlenen bij de minister van OCW[24];
- De minister van OCW vraagt vervolgens advies aan de Inspectie van het onderwijs over de continuïteit en de kwaliteit van de rechtspersoon.
- Na ontvangst van dit advies neemt de minister van OCW een beslissing op het verzoek om graden te mogen verlenen (= verzoek om toetreding tot het stelsel).

23 Nieuw artikel 5a.8 van de WHW. Inmiddels vernummerd tot artikel 5a.10a, vijfde lid.

24 Zie ook de Beleidsregel bevoegdheid graadverlening hoger onderwijs, Staatscourant 2010, nr. 14710

15 Bezwaar en beroep

Alvorens het besluit vast te stellen over een instellingstoets kwaliteitszorg, een beperkte opleidingsbeoordeling, een uitgebreide opleidingsbeoordeling, een beperkte TNO of een (verzwaarde) uitgebreide TNO dan wel een aanvullende TNO-toets stelt de NVAO het instellingsbestuur in de gelegenheid om binnen twee weken zijn zienswijze over het voornemen tot besluit naar voren te brengen. Deze twee weken vallen binnen de wettelijke termijn van zes maanden (voor de instellingstoets kwaliteitszorg, de beperkte TNO en de uitgebreide TNO) dan wel van drie maanden (voor de beperkte opleidingsbeoordeling en de uitgebreide opleidingsbeoordeling) waarbinnen de NVAO tot een besluit moet komen.

De NVAO zendt na definitieve vaststelling het besluit onverwijld aan het instellingsbestuur en maakt het besluit tegelijkertijd openbaar door middel van plaatsing op de website van de NVAO.

Daarbij bestaat ook de mogelijkheid van bezwaar en beroep:
Het maken van bezwaar geschiedt door het indienen van een bezwaarschrift door een belanghebbende bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken. In het kader van de behandeling van het bezwaar vindt in beginsel een hoorzitting plaats. De NVAO beslist binnen twaalf weken na ontvangst van het bezwaarschrift. De beslissing op bezwaar kan voor ten hoogste zes weken worden verdaagd. Hiervan wordt schriftelijk mededeling gedaan. Op de bezwaarschriftenprocedure is van toepassing de Algemene wet bestuursrecht en de Regeling bezwaarschriftenprocedure Awb NVAO.
Tegen een beslissing op bezwaar van de NVAO staat beroep open bij de bestuursrechter en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De termijn voor het indienen van beroep bedraagt zes weken. Hangende de bezwaar- en/of beroepsprocedure kan aan de bevoegde bestuursrechter worden verzocht een voorlopige voorziening te treffen indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.